

Yoni

Yoni Yesu a Fe Xibaru Faɲin

Naxan Sebe

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane seɓexi Alaa Nii Sariɲanxin barakani: Matiyu nun Maraka nun Luka e nun Yoni. Yoni a fe yeɓa kiin nan baxi bonne ma. A luxi alo Yoni yi waxi Yesu a fe tilinxine nan maƙeɲen fe yi muxune xa. Na kui, a Yesu a fala wuyaxi seɓexi ɲen bonne mi naxanye seɓexi e nun a taruxuna ndee. A mɔn Yesu a dunuɲa yi gidin bunna yeɓama miriya tilinxin nin. Yoni Kitabun yireni ito seɓexi ɲen fɔɲɛɛ tonge naanin hanma ɲɛɛ tonge sennin ɲɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma.

Kitabun yireni ito miriya tilinxina ndee nan singe yitama naxan Yesu fa xunna yeɓama. Yoni Yesu tiden yeɓama fala tilinxin nin alogo muxune xa e miri ki faɲi Yesu a fe ma. Yoni mi Yesu bari kiin yeɓaxi. Yesu a dunuɲa yi gidini, a xaran wuyaxi ti ɲen a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga ɲen. Yoni na nan yeɓama Ningila Yesu kui. Yoni mɔn Yesu a fala dɔnxɛne yeɓama dangu bonne ra. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yeɓama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Yesu a falane nan seɓexi itoe ra naxanye Yesu keɲaan yitama en na: Yesu naxa, “N tan nan nii rakisɲin balon na.” (Yoni 6.35 nun 6.41 nun 6.48 nun 6.51) Yesu naxa, “N tan nan dunuɲa keɲenna ra.” (Yoni 8.12) Yesu naxa, “N tan nan sansanna so deɲen na yeɣɛɛne xa.” (Yoni 10.7) Yesu naxa,

“N tan nan xuruse raba fajin na.” (Yoni 10.11 nun 10.14) Yesu naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na.” (Yoni 11.25) Yesu naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun ꞓɔndina e nun nii rakisina.” (Yoni 14.6) Yesu naxa, “N tan nan ꞓɔndin binla ra alo wudi binla.” (Yoni 15.1 nun 15.5)

Yesu mɔn a Alayana a fe falaxi wundoni na yire sifana ndee yi, a naxa, “N tan nan a ra, naxan na yi.” (Yoni 8.24 nun 8.28 nun 8.58 nun 13.19 nun 18.5) Kitabun yiren naxan xili Xɔrɔyaan sora 3.14, na naxa fa fala Ala xinla yetɛɛn findixi na falan nan na bayo Ala naxa mɛnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa mɛnni fa fala a yetɛɛn xili nɛn “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “N tan nan a ra, naxan na yi,” na bunna nɛɛn fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. (Yoni 1.1).

Alaa Falana fe

¹ Dunuɓa fɔlɔni, Alaa Falan yi na. Falan yi Ala fɛma. Falan nan mɔn yi Ala ra.*

² A yi Ala fɛma a fɔlɔni.

³ Ala seen birin daxi a tan nan xɔn ma. Ala mi sese daxi a tan xanbi.

⁴ Nii rakisin yi a tan nin. Na nii rakisin yi findi kɛnɛnna ra adamadiine xa.

⁵ Kɛnɛnna yi mini dimini, koni dimin mi a nɔ.

⁶ Ala yi muxuna nde xɛ naxan yi xili Yoni.†

* **1:1: *Alaa Falani*** ito findixi Yesu nan na. A mato Yoni 1.14 kui. Ala dunuɓa da a falan naxan xɔn a fɔlɔni, Ala na nan findixi muxun na, Yesu. † **1:6:** Yoni Marafu Tiin nan Yoni ito ra.

⁷ Na yi fa, a findi keɓɓenna seren na, alogo muxun birin xa denkeleya a tan xɔn.

⁸ Keɓɓenna mi yi a tan na, koni a fa neɓ, alogo a xa fa keɓɓenna sereyaan ba.

⁹ Keɓɓenna yeteen nan yi na ra, naxan famato yi a ra dunuɓa muxune birin makeɓɓendeni.

¹⁰ Alaa Falan yi dunuɓa yi. Dunuɓa da a tan nan na, koni dunuɓa muxune mi a kolon.

¹¹ A fa neɓ a konni, koni a kon kaane mi a rasuxu.

¹² Koni naxanye a rasuxu e denkeleya a xinli, a senben fi neɓ ne ma e findi Alaa diine ra.

¹³ E mi barixi Ala diine ra adamadiyaan kiin xan xɔn ma hanma fati bendena hanma muxun sagona, koni na fataxi Ala nan na.

¹⁴ Alaa Falan yi findi fati benden na, a yi lu en ye. Nxu bata a binyen to, alo fafana dii xeme kedenna binyena, a lugoxi hinanna nun jɔndin na.

¹⁵ Yoni yi a feen fala a xuini texin na, a naxa, “N na a tan nan ma fe fala, n naxa, ‘A fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasoto benun n tan xa da, a tan yi na.’ ”

¹⁶ En birin bata barakan soto barakan fari a hinan kamalixin xɔn ma.

¹⁷ Amasoto Alaa sariyan falaxi yamaan xa Musa nan xɔn ma, koni hinanna nun jɔndin faxi Yesu nan xɔn ma, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁸ Muxu yo munma Ala to singen. Koni a Dii Xeme keden peen naxan nun a tan Ala lan, naxan a fafe fema, na nan bata Ala yita en na.

*Yoni Marafu Tiina sereyana fe
Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18*

19 Yoni sereyani ito nan ba, Yahudiyane to saraxaraline nun Lewine xe a ma a maxɔdindeni keli Yerusalɛn taani, e naxa, “Nde i tan na?”

20 Yoni mi tondi a fale, a yi a fala e birin yetagi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na.”

21 E yi a maxɔdin, e naxa, “Nde fa i tan na? Nabi Eli nan i tan na ba?” Yoni yi e yabi, a naxa, “En-ɛn, na mi n tan na.” E mɔn yi a maxɔdin, e naxa, “Nabiin nan i tan na ba?” A yi e yabi, a naxa, “En-ɛn, na mi n tan na.”

22 E yi a fala, e naxa, “Nde i tan na? Amasɔtɔ naxanye nxu xexi, fɔ nxu xa sa nxu dɛntɛgɛ nɛn ne xa. I nanse fale i yetɛ a fe yi?”

23 Yoni yi e yabi Nabi Esayi a falane xɔn, a naxa, “N tan na a ra naxan a xuini tema tonbonni, n naxa, ‘E kira tinxinxin nafala Marigin xa.’‡ ”

24 Farisi muxun§ naxanye yi xexi Yoni ma,

25 ne yi a maxɔdin, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin mi i tan na, Nabi Eli mi i tan na, nabi mi i tan na, nanfera i fa muxune rafuma igeni e sariɲan feen na?”

26 Yoni yi e yabi, a naxa, “N tan marafuun tima igen nin, koni muxuna nde ɛ tagi ɛ mi naxan kolon.

27 A fama nɛn n xanbi ra, koni n tan mi lan hali n yi findi a sankidi fulunna ra.”

28 Ito birin ligaxi Betani taan nin, Yurudɛn baan kidima, Yoni yi muxune rafuma igeni dɛnaxan yi.

‡ 1:23: Esayi 40.3 § 1:24: *Farisi muxune:* Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbɛ so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyān bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdɛxɛni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani.

Alaa YeXεε Diina fe

²⁹ Na xətən bode, Yoni yi Yesu to fe a fεma, a naxa, “Alaa YeXεε Diin nan ito ra, naxan dunuḡa birin yulubin bama.

³⁰ N yi ito nan ma fe falama, n naxa, ‘Muxuna nde fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasotō benun n tan xa bari, a tan yi na.’

³¹ N tan mi yi a kolon nun, koni n bata fa yamaan nafudeni igeni alogo n xa a yita Isirayila yamaan na.”

³² Yoni mən yi sereyani ito ba, a naxa, “N bata Alaa Nii Sariḡanxin to godε a ma ganba sawurani, a yi lu a ma.

³³ N mi yi a kolon nun, koni naxan n nafaxi yamaan nafudeni igeni, na a fala n xa nεn, a naxa, ‘I na Alaa Nii Sariḡanxin to godε naxan ma, a tan nan marafuun tima Nii Sariḡanxin na.’

³⁴ N bata a to, n yi a seren ba, fa fala Alaa Dii Xεmεna a tan nan na.”

Yesu a xarandii singene fe

³⁵ Na xətən bode Yoni nun a xarandii firin yi tixi nun,

³⁶ a yi Yesu to dangue, a naxa, “Alaa YeXεε Diin nan ito ra!”

³⁷ A xarandii firinna yi a xuiin mε, e siga Yesu fəxə ra.

³⁸ Yesu yi a yeε raxεte, a yi e to biraxi a fəxə ra, a yi e maxədin, a naxa, “E nanse fenma?” E yi a yabi, e naxa, “Rabi, i yigiyaxi minεn?” Rabi bunna nεεn fa fala, “Karaməxə.”

³⁹ A yi e yabi, a naxa, “E fa a mato.” Se din waxatin nan yi a ra nun. E yi siga, e sa a yigiyaden to. E ḡinbari raso a fεma.

⁴⁰ Xarandii firinna naxanye Yoni xuiin me e bira Yesu fəxə ra, na keden yi xili nən Andire, Simən Piyeri xunyena.*

⁴¹ Andire yi a tada Simən fen keden na, a yi a fala a xa, a naxa, “Nxu bata Mesiya to.” Mesiya bunna nən fa fala, “Alaa Muxu Sugandixina.”

⁴² Na xanbi ra, a fa Simən na Yesu fema.

Yesu yi a mato, a naxa, “Simən nan i tan na, Yoni a dii xemena. I xili bama nən sənən, Sifasi.” Xinli ito nun Piyeri, xili kedenna nan e ra.†

Yesu yi Filipi nun Nataniyeli xili

⁴³ Na xətən bode Yesu yi a ragidi, a xa siga Galile yamanani. A yi Filipi to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fəxə ra!”

⁴⁴ Filipi yi kelixi Betasada taan nin alo Andire nun Piyeri.

⁴⁵ Filipi yi Nataniyeli to, a yi a fala a xa, a naxa, “Musa muxun naxan ma fe seβε Sariya Kitabun kui e nun nabine fan naxan ma fe seβε, nxu bata a to, Yusufu a dii xemena Yesu, Nasareti kaana.”

⁴⁶ Nataniyeli yi a maxədin, a naxa, “Se fapın nəe kełe Nasareti ba?” Filipi yi a yabi, a naxa, “Fa a mato.”

⁴⁷ Yesu Nataniyeli to fe a fema waxatin naxan yi, a naxa, “Isirayila kaan yeteen nan ito ra! Yanfa mi naxan ma fe yi!”

⁴⁸ Nataniyeli yi a maxədin, a naxa, “I n kolonxi di?” Yesu yi a yabi a naxa, “N ni i toxi nən, i xəde binla bun ma waxatin naxan yi benun Filipi xa i xili.”

* **1:40:** Muxune mən Piyeri ma a Pita. † **1:42:** *Piyeri* xinla bunna nən fa fala gemena.

49 Nataniyeli yi a yabi, a naxa, “Karamoxo, Alaa Dii Xemen nan i tan na! Isirayila Mangan nan i tan na!”

50 Yesu yi a fala, a naxa, “N to a falaxi i xa, n naxa, ‘n bata yi i to xode binla bun ma,’ i denkeleyaxi n ma na nan na ba? I feene toma nen naxanye gbo na xa!”

51 A yi a fala e xa, a naxa, “N xa jondin fala e xa, e ariyanna deen nabixin toma nen, e yi Ala malekane to, e tema, e godoma Muxuna Dii Xemen xon ma!”

2

Naxalandi tiina Kana taani

1 Soge firin danguxina, e siga jaxalandi tideni Kana taani, Galile yamanani. Yesu nga yi na nun.

2 E yi Yesu nun a xarandiine fan xili na jaxalandi tiini.

3 Manpaan to dasa, Yesu nga yi a fala a xa, a naxa, “Manpaan bata jan e yii.”

4 Yesu yi a yabi, a naxa, “N na, en ma fe na yi? N ma waxatin munma a li singen.”

5 Yesu nga yi a fala walikene xa, a naxa, “A na naxan fala e xa, e na liga.”

6 Awa, ige feje sennin yi doxi na nun, naxanye yi findixi Yahudiyane marasarijan ige sa seen na, litiri ye kemε nan yi sama e keden kedenna birin kui.

7 Yesu yi a fala walikene xa, a naxa, “E ige fejeni itoe rafe igen na.” E yi e rafe igen na pen!

8 Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “E igena nde sege, e siga a ra jaxalandi ti sumunna kuntigin fema.” E yi siga a ra a xa.

⁹ Naxalandi ti sumunna kuntigin yi igen mato, a bata maxεεε manpaan na, koni a mi yi a keliden kolon. Anu, walikεεn naxanye igen seγεε, ne yi a kolon. Nanara, kuntigin yi naxalandi kannna xili,

¹⁰ a yi a fala a xa, a naxa, “Manpa faɲin nan soma muxune yii singen, na xanbi ra, manpaan na muxune suxu waxatin naxan yi, i yi nde gbεεε ramini naxan mi fan naxi ra. Koni i bata manpa faɲin namara han iki!”

¹¹ Yesu a kabanako fe singen ni ito ra, a naxan liga Kana taani Galile yamanani. A yi a binyen mayita a xarandiine ra, ne yi la a ra.

¹² Na xanbi ra, Yesu nun a nga nun a xunyεne nun a xarandiine yi siga Kapεrunan yi, e yi sa xi dando ti na.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-13, Maraka 11.15-17, Luka 19.45-46

¹³ Waxatin bata yi maso Yahudiyane Halagi Tiin Dangu Lεxεn Sanla* yi rabama waxatin naxan yi nun, Yesu yi siga Yerusalεn taani.

¹⁴ A yi muxune li Ala Batu Banxin tanden ma, e ngingene nun yeXεεne nun ganbane matima na. Gbeti masarana ndee fan yi dεxi na nun.

¹⁵ Nayi, a yi fεsεnna rafala, a yi e birin kedi Ala Batu Banxini, ngingene nun yeXεεne, a yi gbeti

* **2:13: Halagi Tiin Dangu Lεxεn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nεn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kεε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xεrεyaan 12.1-13 kui.

masarane gbeti gbananne raxuya ayi bəxəni, a yi e tabanle rafelen.

¹⁶ Muxun naxanye yi ganba matini, a yi a fala ne xa, a naxa, “E itoe birin ba be. E nama n Fafe Alaa banxin findi sare soden na!”

¹⁷ Naxan səbəxi Kitabuni, na feen yi rabira a xarandiine ma, a naxa, “I ya banxina fe xaminna n na han a n ganma alo tēna!”

¹⁸ Yahudiyane yi a maxədin, e naxa, “I nəe taxamasenna mundun yite nxu ra fa fala senbena i yii, i yi na birin liga?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E Alaa banxini ito kala, n mən a tiye soge saxanna bun.”

²⁰ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “Ala Batu Banxini ito tixi jee tonge naanin e nun jee sennin nan bun ma. I tan nəe na tiye soge saxanna bun?”

²¹ Koni Yesu yi Ala Batu Banxin naxan ma fe falama, a yeteen fati benden nan yi na ra.

²² Nanara, Yesu to keli sayani, a falan yi rabira a xarandiine ma. E yi la Kitabun na e nun Yesu a fala tixine.

Yesu muxune kui feene kolon

²³ Yesu yi Yerusalen taani waxatin naxan yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla waxatini, muxu wuyaxi yi a kabanako feene to, e denkeleya a ma.

²⁴ Koni Yesu mi yi a lannayaan saxi e yi, bayo a yi adamadiine birin kui feene kolon.

²⁵ A mako mi yi a ma, e xa muxu yo a fe fala a xa, bayo a tan yeteen yi adamadiin kui feene kolon.

3

Yesu nun Nikodemi a fe

¹ Farisi muxuna nde yi na nun, a yi xili Nikodemi, Yahudiyane kuntigina nde nan yi a ra.

² Na yi fa Yesu fema kɔɛɛn na, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamɔxɔ, nxu a kolon a karamɔxɔn nan i ra fata Ala ra. I kabanako feen naxanye ligama, muxu yo mi nɔɛ ne ligɛ xa Ala mi a xɔn ma.”

³ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, xa muxun mɔn mi xɛtɛ, a bari a nɛnɛn na, a mi nɔɛ Alaa Mangayaan toɛ.”

⁴ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, “Muxun naxan bata fori, na mɔn nɔɛ barɛ di? A mi nɔɛ xɛtɛ a nga fatini, a mɔn yi a bari!”

⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, muxu yo mi nɔɛ soɛ Alaa Mangayani fɔ a bari fata igen nun Alaa Nii Sarijanxin na.

⁶ Naxan barixi fati bɛndɛni, fati bɛndɛn nan na ra. Naxan barixi Alaa Nii Sarijanxini, niin nan na ra.

⁷ I nama kabɛ bayo n bata a fala i xa, n naxa, ‘Fɔ ɛ mɔn xa xɛtɛ, ɛ bari a nɛnɛn na.’

⁸ Foyen fama yiren nin dɛnaxan na a kɛnɛn, i yi a xuiin mɛ, koni i mi a keliden kolon, i mɔn mi a sigaden kolon. A na kii nin birin xa naxanye na bari Alaa Nii Sarijanxini.”

⁹ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, “Na ligan di nayi?”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Isirayila kaane karamɔxɔn nan i tan na, i mi feni itoe kolon ba?

¹¹ N xa jɔndin fala i xa, nxu naxan kolon, nxu na nan falama. Nxu naxan toxi, nxu na nan sereya bama. Koni hali na, ɛ mi nxɔ sereya falan suxi.

¹² Nba, xa n dunuɲa feene fala ɛ xa, ɛ mi la ne ra. N na kore xɔnna feene fala ɛ xa, ɛ lama ne ra di?

13 Muxu yo munma te ariyanna yi singen, fɔ naxan kelixi ariyanna yi, n tan Muxuna Dii Xεμενα.”

14 “Musa saɓini te kore kii naxan yi tonbonni wudin ma, fɔ n tan Muxuna Dii Xεμεν fan xa yite na kii nin* ”

15 alogo naxan yo na denkeleya n ma, na xa habadan nii rakisin sɔtɔ.

16 Amasɔtɔ Ala bata dunuɓa xanu han a bata a Dii Xεμε keden peen fi en ma, alogo muxu yo na denkeleya a ma, na nama halagi fɔ a habadan nii rakisin sɔtɔ.

17 Bayo Ala mi a Dii Xεμεn nafaxi dunuɓa yi alogo a xa dunuɓa muxune yalagi, koni alogo dunuɓa muxune xa kisi a xɔn ma.”

18 “Naxan yo na denkeleya a ma, na kanna mi fa yalagin sɔnɔn. Koni naxanye mi denkeleyaxi a ma, ne bata yelin yalage, bayo e mi denkeleyaxi Alaa Dii Xεμε keden peen ma.

19 E yalagima ito nan na: Kenenna bata fa dunuɓa yi koni dimin nan nafan adamadiine ma dangu kenenna ra, amasɔtɔ e kewanle mi fan.

20 Naxan yo fe ɓaxin ligama, kenenna mi rafan na ma. Na mi minin kenenna ma, alogo a sɔnna nama mini kenenni.

21 Koni naxan fe tinxinxin ligama, na fama nen kenenna ma, alogo yamaan xa a yigbe a a walima Ala sagoon nin.”

Yesu nun Yoni a fe

* **3:14: Saɓini te** feen Musa xɔn, na mato Yatene 21.8-9 kui. Yesu **yite** nen a yelin xanbini gbangbanɓe wudin ma. A mɔn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma.

²² Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Yudaya yamanani. A waxati ti e fεma. A yi yamaan nafuma igeni e tubi feen na.

²³ Yoni fan yi marafuun tima Ayenon xudeni Salin taan δεχον ma, amasotε ige gbeen yi na nun. Yamaan yi lu sigε mεnni e rafudeni.

²⁴ Yoni munma yi sa kasoon na singen.

²⁵ Yoni a xarandiina ndee nun Yahudiyana nde yi e bode matandi fεlε lan marasarijan feen ma.

²⁶ E yi siga Yoni fεma, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamεxε, i xaxili luxi a xον ma ba, ε nun naxan yi Yurudεn kidima, i naxan ma fe sereya ba nxu xa. Nba iki, a marafuun tima, muxune birin sigama a fεma!”

²⁷ Yoni yi e yabi, a naxa, “Muxun mi sese sotεma fε Ala na naxan fi a ma.

²⁸ Ε tan yeτεεn nan n seren na, a n na a fala nεn, n naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na, xεraan nan tun n tan na a yeε ra.’

²⁹ Naxalandi kannan gbee jaxanla ra. Koni a xoyin naxan tixi a fεma, na tuli matixi a ra. A na a xuiin mε waxatin naxan yi, a σεwama nεn. N ma σεwan na kii nin, a defexi.

³⁰ Fε a tan xa yite nεn, n tan yi magodo.”

Naxan kelixi ariyanna yi

³¹ “Naxan kelixi kore xonna ma, na seen birin xun na. Naxan kelixi dunuηa yi, dunuηa gbeen nan na ra. Na dunuηa feene nan falama. Naxan kelixi ariyanna yi, na nan seen birin xun na.

³² A naxan toxi, a a mε, a na nan sereya bama koni yamaan mi a sereya falan suxi.

³³ Naxan na a falan suxu, na bata a mayita a Ala nan tinxin.

³⁴ Ala naxan xexi, na Alaa falan nan tima amasotɔ Alaa Nii Sariɲanxin fima a ma nen dan mi naxan na!

³⁵ Fafe Alaa Dii Xemen nafa a ma. A bata feen birin taxu a ra.

³⁶ Naxan na denkeleya a Dii Xemen ma, na habadan nii rakisin sotɔma nen. Naxan mi laxi a Dii Xemen na, na mi nii rakisin sote, bayo Alaa xolon luma nen a fari!”

4

Samariya kaa naxanla fe

¹ Farisi muxune yi a me fa fala Yesu yi xarandiine sotɔma dangu Yoni ra, a yi e rafu igeni.

² Anu, Yesu yeteen mi yi marafuun tima, koni a xarandiine nan yi muxune rafuma.

³ Yesu to muxune falane me, a keli Yudaya yamanani, a siga Galile yamanani.

⁴ A yi lan nun a xa dangu Samariya yamanani.

⁵ A taana nde li Samariya yamanani naxan xili Sikara, naxan yi maso xeen na Yaxuba naxan so a dii xemen Yusufu yii.

⁶ Yaxubaa xoninna yi na yi. Yesu bata yi xadan siga tideni, a yi daxo na xoninna de ra yanyin na.

⁷ Samariya kaa naxanla nde yi fa ige badeni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ki igeni, n xa n min.”

⁸ A xarandiine bata yi siga taani donse saradeni.

⁹ Samariya kaa naxanla yi a yabi, a naxa, “Yahudiyin nan i tan na, Samariya kaan nan n

tan na. I n xandima igeni nanfera?” Amasotɔ Yahudiyane mako mi Samariya kaane ma.*

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i yi Alaa kiseen kolon nun e nun naxan i xandixi igeni, xa i yi na fan kolon nun, i yi a xandima nɛn nun, a yi siimaya igen fi i ma.”

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, ige rate se mi i yii, anu igen makuya. I na siimaya igen sɔtɔn minɛn yi?”

¹² Nxu benba Yaxuba nan xɔɓinni ito fixi nxu ma, a tan nun a diine nun a xuruseene birin yi e minma be nin nun. I tan gbo Yaxuba xa ba?”

¹³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo igeni ito min, min xɔnla a suxuma nɛn mɔn,

¹⁴ koni n tan igen naxan fima muxune ma, xa muxun na min, min xɔnla mi fa a suxuma sɔnɔn. Amasotɔ n ni igen naxan fima a ma, na luma nɛn a yi alo tigi igen naxan minima han a habadan nii rakisin sɔtɔ.”

¹⁵ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, na igen fi n ma alogo min xɔnla nama fa n suxu sɔnɔn, n mɔn yi fa ige badeni be.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Sa i ya xɛmɛn xili, ε fa be.”

¹⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, “Xɛmɛn mi n yii.” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata ɓɔndin fala fa fala xɛmɛ mi i yii.

¹⁸ Koni i bata yi dɔxɔ xɛmɛ suulun xɔn ma nun. I naxan yii iki, i ya xɛmɛn yetɛɛn mi na ra. I bata ɓɔndin fala n xa.”

* **4:9:** Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatɛxi kafirine nan na. E fe fɔlɔden sebɛxi Mangane Firinden 17.24 kui.

19 Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, n bata a kolon fa yati, fa fala nabiin nan i tan na.

20 Nxu tan Samariya kaane, nxu benbane Ala batu geyani ito nan fari, koni ε tan Yahudiyane naxa, a lan nɛn, en xa Ala batu Yerusalɛn nin.”

21 Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “La n na, waxatina nde fama, yamaan mi fa fama Fafe Ala batudeni geyani ito fari, e mɔn mi a batuɛ Yerusalɛn taan fan yi.

22 ε tan Samariya kaane, ε naxan batuma, ε mi na kolon. Nxu tan Yahudiyane naxan batuma, nxu na kolon, amasɔtɔ kisi feen fataxi Yahudiyane nan na.

23 Koni waxatina nde fama, a yetɛɛn bata a li, Ala batu muxu kɛndɛne fama Fafe Ala batudeni niin nun nɔndini nɛn yati! Bayo Fafe Ala na muxu sifane nan fenma, e yi a batu.

24 Niin nan Ala ra. Naxanye a batuma, ne xa a batu niin nun nɔndin yatin nin.”

25 Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N na a kolon fa fala Mesiya fama nɛn, naxan xili Alaa Muxu Sugandixina. A na fa waxatin naxan yi, a feen birin yɛbama nxu xa nɛn.”

26 Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na, n tan naxan falan tima i xa ito ra.”

27 Na waxatin yetɛni, Yesu a xarandiine yi fa, e kabɛ amasɔtɔ e bata a li falan tiyɛ naxanla xa. Koni e sese mi naxanla maxɔdin fa fala, “I waxi nanse xɔn?” E mi Yesu fan maxɔdin fa fala, “I nanse falama naxanla xa?”

28 Nba, naxanla yi ige ba fɛnɛn lu na, a xɛtɛ taani. A sa a fala yamaan xa,

²⁹ a naxa, “Ɛ fa xεmεna nde mato, n bata feen naxanye birin liga, a bata ne birin fala n xa. Alaa Muxu Sugandixin mi a ra ba?”

³⁰ Na ma, yamaan yi keli taani, e siga Yesu fεma.

³¹ Xarandiine yi Yesu mafanma na waxatini, e naxa, “Karamoxo, donseen don!”

³² Koni a yi e yabi, a naxa, “Donsena n yii, ε mi naxan kolon.”

³³ Nayi, xarandiine yi e bode maxodin folo, e naxa, “Muxuna nde bata donseen fi a ma ba?”

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma donseen nan n xε muxun sagoon wanla keεn na han wanla yi kamali.

³⁵ Ɛ a falama nen, ε naxa, ‘Kike naanin luxi, malo xaba waxatin yi a li,’ koni n xa a fala ε xa, ε yeεn nakeli, ε xεene mato. Maala bata mo, malo xaba waxatin bata a li.

³⁶ Malo xabane bata folo e saranna sote. E naxanye malanma, ne habadan nii rakisın soto ma nen. Nanara, maala bi muxun nun a xaba muxun sewama nen e bode xon ma.

³⁷ Na kui, jondin nan sandani ito ra, naxan a falaxi, a naxa, ‘Muxuna nde maala bima, gbete yi a xaba.’

³⁸ N bata ε xε, ε sa maala xaba, ε mi naxan walixi. Muxu gbete ye nan a walixi. Ɛ tan yi tono soto e wanli.”

³⁹ Samariya kaan naxanye yi na taani, ne wuyaxi yi denkeya Yesu ma na naxanla falana fe ra, a naxa, “N feen naxan birin ligaxi, a bata na fala n xa.”

⁴⁰ Nanara, Samariya kaane to fa Yesu fεma, e yi a mafan, a xa lu e fεma. Yesu yi lu e fεma xii firin.

41 Muxu wuyaxi gbeteƷe yi denkeleya Yesu ma a falane fe ra.

42 Ne yi a fala naxanla xa, e naxa, “Nxu bata denkeleya iki koni nxu mi denkeleyaxi i ya falan gbansanna xan ma fe ra bayo nxu fan bata a xuiin me. Nxu bata a kolon yati fa fala dunuƷa muxune rakisimaan nan a tan na.”

Yesu yi kuntigina diini yalan

43 Yesu to xii firin ti na, a yi siga Galile yamanani.

44 Yesu yeteen bata yi a fala e xa nun, a naxa, “Nabiin mi binyen sote a yetena yamanani.”

45 A Galile yamanan li waxatin naxan yi, na kaane yi a yisuxu ki faƷi, amasoto e fan bata yi a fe ligaxine to Yerusalen taani Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla† waxatini. Bayo e fan yi na nun.

46 Nayi, Yesu mon yi xete Kana taani Galile yamanani, a igen maxete manpaan na denaxan yi.

Mangana kuntigina nde yi menni naxan ma dii xemeni yi furaxi Kaperunan yi.

47 A to a me a Yesu bata fa Galile yi sa keli Yudaya yamanani, a yi siga a fema, a yi a mafan, alogo a xa siga Kaperunan yi, a sa a dii xemeni yalan. Amasoto a faxamaton nan yi fa a ra.

48 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “E tan tondixi denkeleye fo e na taxamasenne nun kabanako feene to.”

† 4:45: **Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koƷe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato XoroƷaan 12.1-13 kui.

49 Mangana kuntigin yi a yabi, a naxa, “N kanna, yandi, fa en siga benun n ma diin xa faxa.”

50 Yesu yi a fala, a naxa, “Siga, i ya dii xεmεn mi faxama.” Xεmεn yi la Yesu a falan na, a siga.

51 A yi sigama a konni waxatin naxan yi, a lan a walikεne ra. Ne yi a fala a xa, fa fala a a diin mεn a nii ra.

52 A yi e maxɔdin a dii xεmεn fisaxi waxatin naxan yi. E yi a yabi, e naxa, “Xoro yanyi tagini, a fati mawolonna yi a bejin.”

53 Na yi rabira a fafe ma a Yesu a fala na waxatin nin, a naxa, “I ya dii xεmεn mi faxama.” Nanara, a tan nun a denbayaan birin yi dεnkεleya Yesu ma.

54 Kabanako feen firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli Yudaya yamanani siga Galile yamanani.

5

Yesu yi lεbutenna rakεndεya

1 Na xanbi ra, Yesu yi siga Yerusalεn taani Yahudiyane sanla nde a fe ra.

2 Nba, maxadena nde yi rafalaxi Yerusalεn taan yeXεεne so dεεn dεXɔn, a xili “Betesata” Heburu xuini. Gage suulun tixi na maxaden nabilinni.

3 Furetɔ wuyaxi yi saxi na gagene bun ma, danxutɔne nun sankalatɔne nun lεbutenne. E yi igeni maxa waxatin nan legedenma

4 amasɔtɔ malekana nde yi godoma igeni waxatina nde yi, a yi a yimaxa. Furetɔn naxan singe na yi godo igeni, malekana igeni maxama waxatin naxan yi, na furen yi yalanma nεn, a na findi a sifa yo ra.

⁵ Xεμενα nde yi na nun naxan yi furaxi ηεε tonge saxan e nun solomasεξε.

⁶ Yesu to a to saxi na yi, a yi a kolon fa fala na xεμεν bata yi bu furaxi, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I waxi a xον ma, i xa κενδεγα ba?”

⁷ Furetων yi a yabi, a naxa, “N kanna, igeni maxan waxatin naxan yi, muxe mi n yii be naxan n nagode igeni. N na kata, n xa godo a yi, muxu gbete singe nan godoma n γεε ra.”

⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga.”

⁹ Xεμεν yi yalan sa, a yi a sa seen tongo, a siga.

Matabu Λοχον nan yi a ra.

¹⁰ Na ma, xεμεν naxan κενδεγαξι, Yahudiyane yi a fala na xa, e naxa, “Sariyan mi a falaxi i xa i ya sa seen tongo Matabu Λοχoni.”*

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan n nakendeγαξι, na nan a falaxi, a n xa n ma sa seen tongo, n siga.”

¹² E yi a maxodin, e naxa, “Nde na ra naxan a falaxi, a i xa i ya sa seen tongo, i siga?”

¹³ Koni xεμεν naxan yi κενδεγαξι, na mi yi a kolon, bayo Yesu bata yi λο ayi yamaan γε.

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi sa a to Ala Batu Banxini, a naxa, “A mato, i bata κενδεγα. Fata yulubin ma alogo fe gbeteη nama i sotω naxan ηaxu dangu ito ra.”

* **5:10:** Farisi muxune namunne mi yi tinηε wali yo xa κε **Matabu Λοχoni**. Na feen σεβεχι Χορϑααν 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu σοχολεξινε mi yi maliye na λοχoni hali muxune τωρϑι na namunna fe ra a xοδεχεν na.

15 Xεμεν yi siga, a sa a fala Yahudiyane xa, a naxa, a Yesu nan a rakendeyaxi.

16 Nayi, e yi Yesu fen yengen na, bayo a bata yi na liga Matabu Loxoni.

17 Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe Ala walima waxatin birin, a lan nen, n fan xa wali.”

18 Na ma, Yahudiya kuntigine mon yi e yixodoxo feren fendeni Yesu faxa xinla ma. Amasoto a mi yi Matabu Loxon sariyan xan gbansan kalama, koni a mon yi a falama a a Fafe nan Ala ra, a yi a fala alo e nun Ala keden.

Alaa Dii Xεμεν senbena fe

19 Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jondin fala ε xa. Fafana a Dii Xεμεν mi fefe lige a yete ma, fo a na a Fafe to naxan lige. N Fafe Ala na naxan liga, n tan a Dii Xεμεν fan na nan ligama.

20 Bayo a Dii Xεμεν nafan a ma, a yi a yita a ra a feen naxanye birin ligama. A feene yitama a ra nen naxanye gbo itoe xa, alogo ε birin xa kabε ne ma.

21 Amasoto n Fafe Ala faxa muxune rakelima sayani kii naxan yi, a nii rakisin fi e ma, a Dii Xεμεν fan nii rakisin fima a waxon muxune ma na kii nin.

22 Fafe Ala mi muxu yo a kiti bolonma koni a bata muxu makitin birin taxu a Dii Xεμεn na,

23 alogo muxun birin xa a Dii Xεμεn binya, alo Fafe Ala binyaxi kii naxan yi. Muxu yo mi a Dii Xεμεn binya, na mi Fafan fan binyaxi naxan a xexi.”

24 “N xa jondin fala ε xa, naxan yo n ma falan me, a denkeleya n xe muxun ma, na habadan nii

rakisin sɔtɔma nɛn. Na kanna mi yalagima, koni a bata keli sayani, a so nii rakisini.

²⁵ N xa ɲɔndin fala ε xa, waxatin fama, a bata a li, faxa muxune Alaa Dii Xɛmɛn xuiin namɛma nɛn. Naxanye na a mɛ, ne nii rakisin sɔtɔma nɛn.

²⁶ Bayo alo habadan nii rakisin Fafe Ala yii kii naxan yi, a bata a ragidi a Dii Xɛmɛn ma na kiini.

²⁷ A bata kiti saan senben fi a Dii Xɛmɛn ma, amasɔtɔ Muxuna Dii Xɛmɛn na a ra.

²⁸ E nama kabε ito ra, bayo waxatin fama faxa muxune birin a xuiin namɛma nɛn,

²⁹ e yi keli e gaburune kui. Naxanye fe fajin ligaxi, ne kelima nɛn, e nii rakisin sɔtɔ. Naxanye fe ɲaxin ligaxi, ne fan kelima nɛn, e yalagi.

³⁰ N mi nɔε fefe ligε n yetε ra. N kitin sama nɛn alo n na mɛma kii naxan yi. N ma kitin mɔn tinxin bayo n mi n yetε sagoon ligama, koni fɔ n xɛ muxun sagona.”

Yesu a sereyane fe

³¹ “Xa n tan nan n yetε sereyaan bama, ε mi na yatɛma ɲɔndin na.

³² Koni muxu gbɛtε na naxan sereyaan bama n xa. N na a kolon, a sereyaan naxan bama n ma fe yi, ɲɔndin nan na ra.

³³ E bata xɛrane rafa Yoni ma, a seren ba ɲɔndini.

³⁴ N tan mako mi adamadiine sereyaan ma koni n na falama nɛn alogo ε xa kisi.

³⁵ Yoni luxi nɛn alo lenpu dɛgɛna ε tagi, a findi kenɛnna ra ε xa. E bata tin sɛwε a kenɛnna ra waxatidi bun.

³⁶ Koni sereyana n yii naxan gbo Yoni gbeen xa. N Fafe Ala wanla naxanye soxi n yii n xa e rakamali, ne a yitama nɛn a n Fafe nan n xɛxi.

37 Fafe Ala naxan n xexi, na fan bata seren ba n xa. E munma a xuiin me, e mon munma a yetagin to mumε!

38 A falan mi e tan kui, amasoto e mi denkeleyaxi a xeraan ma.

39 E kitabun fesefesema amasoto e mirixi a ma, a e habadan nii rakisın soto ma a xon ma, koni na fan seren bama n tan nan xa!

40 Hali na, e mi tinxi fe n tan ma, e nii rakisın soto.”

41 “N mako mi adamadiine binyen ma.

42 Koni n na e tan kolon. Alaa xanuntenyaan mi e bopeni.

43 N bata fa n Fafe Ala xinli koni e mi n nasuxi. Xa muxu gbete fa a yete xinli, e na tan nasuxuma nen.

44 A rafan e ma, e xa binyen soto e bode ra koni e mi kataxi e yi binyen soto Ala keden peen yii. E denkeleyama na yi di?

45 Koni e nama e miri fa fala n na e magima n Fafe xa nen. Musa nan e magima, e yigi saxi naxan yi.

46 Xa e yi laxi Musa ra nun, e yi lama n tan fan na nen nun amasoto a bata n ma fe sebe.

47 Koni xa e mi laxi a fe sebexine ra, e lama n ma falan na di nayi?”

6

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17

1 Na xanbi ra, Yesu yi dangu Galile Daraan kidima, naxan mon xili Tiberiyadi Darana.

2 Yama gbeen yi biraxi a foxo ra amasoto e bata yi a kabanako wanle to. A yi furetone yiyalanma.

³ Yesu nun a xarandiine yi te geyaan fari, e sa dɔxɔ na.

⁴ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* bata yi maso.

⁵ Yesu yi a yɛɛn nasiga, a yama gbeen to fɛ a fɛma. A yi a fala Filipi xa, a naxa, “En donseen sarama minɛn yi muxuni itoe xa, e yi e dɛge?”

⁶ A na fala a xa nɛn alogo a xa a kɛnaan fɛsɛfɛsɛ, bayo a yi a kolon a yi naxan ligama.

⁷ Filipi yi a yabi, a naxa, “Hali en gbeti gbanan kɛmɛ firin sara donseen na, birin mi ndedi sɔtɛ!”

⁸ Yesu a xarandiina nde Simɔn Piyɛri ngaxake-denna Andire yi a fala, a naxa,

⁹ “Banxulanna nde be buru xun suulun nun yɛxɛ firin a yii. Koni na nanse ligɛ muxuni itoe birin na?”

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ yamaan nadɔxɔ.” Nba, sɛxɛn yi mɛnni han. Nayi, muxune birin yi dɔxɔ. Fayida xɛmɛ wuli suulun nan jɔxɔn yi e yɛ nun.

¹¹ Yesu yi buru xunne tongo, a barikan bira Ala xa. Muxun naxanye yi dɔxi na, a yi a taxun ne ra han e wasa! A yɛxɛn fan liga na kiini.

¹² E birin to lugo, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Ɛ dungi dungi dɔnxene matongo. Ɛ nama sese yikala.”

* **6:4: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

¹³ Nanara, e ne birin matongo. E debe fu nun firin nafe buru xun suulunna dungi dungine ra, naxanye lu e dεge xanbini.

¹⁴ Na muxune to a to Yesu kabanako feen naxan liga, e yi a fala, e naxa, “Nabiin nan yati xεmεni ito ra naxan yi lanma a fa dunuηa yi.”

¹⁵ Yesu yi a kolon, a e yi fama a karahanden nin, a xa findi mangan na. Nayi, a mεn yi keli na, a kedenna yi siga गयाan fari.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-23, Maraka 6.45-52

¹⁶ Ninbanna a lixina, a xarandiine yi godo daraan dε,

¹⁷ e te kunkin kui siga daraan kidima Kapεrunan binni. Kεε yi so, Yesu mi fa e fεma.

¹⁸ Foye gbeen yi fa, igen yi walanηε ayi kati!

¹⁹ Na waxatini, xarandiine bata yi siga kilo suulun hanma sennin igen xun ma. E yi Yesu to a masoε kunkin na, a sigan tima igen fari. E yi gaxu.

²⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, n tan nan a ra.”

²¹ Xarandiine yi tin a so kunkin kui, kunkin yi a sigaden li mafuren.

Yamaan yi Yesu fen

²² Na xεtεn bode yamaan naxan lu daraan dε, ne yi a to a kunki keden peen nan yi na yi, anu Yesu mi te na kunkin kui. A xarandiine nan gbansan siga.

²³ Marigi Yesu barikan bira Ala xa dεnaxan yi, yamaan yi burun don, kunki gbεtεye yi fa mεnni sa keli Tiberiyadi taani.

²⁴ Nanara, yamana a to waxatin naxan yi, a Yesu nun a xarandiine mi yi na, e te kunkine kui, siga Yesu fendeni Kapεrunan yi.

Yesu luxi nεn alo burun naxan findixi nii rakisi seen na

²⁵ E Yesu to daraan xanbi ra waxatin naxan yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i faxi be waxatin mundun yi?”

²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa nɔndin fala ε xa, ε mi n fenma amasɔtɔ ε bata kabanako feene to, koni bayo ε bata burun don, ε lugo.

²⁷ E nama wali donsena fe ra naxan kalama, fɔ naxan habadan nii rakisin fima ε ma n tan Muxuna Dii Xεmεn naxan soma ε yii. Amasɔtɔ Fafe Ala bata a taxamasenna sa n ma.”

²⁸ E yi a maxɔdin, e naxa, “Nxu tan nanfe ligama alogo nxu yi Alaa wanle kε.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E walima Ala xa ikiini: E xa la a xεraan na.”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “I kabanako feen mundun ligama, nxu a to, nxu denkeleya i ma? I nanfe ligama na yi?”

³¹ Nxu benbane donseen don nεn tonbonni naxan xili ‘Manna donsena’ alo a sεbεxi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, ‘A burun so e yii sa keli kore, e yi a don.’† ”

³² Yesu naxa, “N xa nɔndin fala ε xa. Musa xa mi burun so ε yii de sa keli kore, koni n Fafe Ala nan buru kεnden so ε yii, sa keli kore.

³³ Amasɔtɔ Ala burun naxan fima ε ma, sa keli kore, na nan nii rakisin fi dunuɲa muxune ma.”

† **6:31: *Manna donsena:*** A mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

34 Nayi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu kannna, lu na burun soε nxu yii tun.”

35 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan nan nii rakisin balon na. Muxu yo fa n tan ma, kame n mi na suxe mumε! Muxu yo denkeleya n tan ma, min xonla mi na suxe mumε!

36 Koni n na a fala ε xa nen, a ε bata yi n to nun koni ε mi denkeleya.

37 N Fafe Ala muxun naxanye fi n ma, ne fama nen n fema. Naxan na fa n fema, n mi na kede mumε!

38 Amasotō n godoxi nen sa keli ariyanna yi alogo n xa fa n xe muxun sagoon liga koni n tan sagoon mi a ra.

39 N xe muxun sagoon ni i ra: a bata muxun naxanye fi n ma, n nama ne sese ralō ayi, koni fō n xa e rakeli sayani lōxō dōnxeni.

40 Amasotō n Fafe Ala sagoon nan ito ra, a naxan yo na a Dii Xemen to, e denkeleya a ma, n yi e rakeli sayani lōxō dōnxeni, ne habadan nii rakisin sotōma nen.”

41 Yahudiyane yi Yesu mafala fōlō bayo a bata a fala, a naxa, “N tan nan balon na naxan sa kelixi ariyanna yi.”

42 Na ma, e naxa, “Yusufu a dii xemen Yesu xa mi ito ra ba? Nxu a fafe nun a nga kolon. A tan a falama di nayi, a godoxi nen sa keli ariyanna yi?”

43 Yesu yi e yabi, a naxa, “E ba n mafale ε bode tagi.

44 Muxu yo mi fe n fema fō n Fafe Ala na naxan mabandun, n xe muxuna. Awa, n na a rakelima nen sayani lōxō dōnxeni.

45 Nabine bata a sɛbɛ, e naxa, ‘Ala e birin xaranma nɛn.’ Naxan yo na n Fafe Ala xuiin name, a yi a xaranna suxu, na fama nɛn n fɛma.

46 Muxu yo munma Fafe Ala to, fɔ naxan kelixi Ala yi, na nan tun bata Fafe Ala to.

47 N xa jɔndin fala ε xa, muxu yo na dɛnkɛleya, na bata habadan nii rakisin sɔtɔ.

48 N tan nan nii rakisin balon na.

49 E benbane burun don nɛn tonbonni, naxan xili Manna donsena, koni e faxa nɛn.

50 Koni na balon ni i ra naxan sa kelixi ariyanna yi, muxu yo na a don, na mi faxama.

51 N tan nan nii rakisin balon na sa keli ariyanna yi. Muxu yo na baloni ito don, a nii rakisin sɔtɔma nɛn habadan. N fati bɛndɛn nan findixi baloni ito ra, n naxan fima alogo dunuja muxune birin xa nii rakisin sɔtɔ.”

52 Yahudiyane xɔlɔxin yi e bode matandi fɔlɔ, e naxa, “Xɛmɛni ito nɔɛ a fati bɛndɛn fiyɛ en ma di, en yi a don?”

53 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jɔndin fala ε xa, xa ε mi Muxuna Dii Xɛmɛn fati bɛndɛn don, ε yi a wunla min, nii rakisin mi luma ε xa mumɛ!

54 Muxu yo n fati bɛndɛn don, a yi n wunla min, habadan nii rakisina a xa. N na a rakelima nɛn sayani lɔxɔ dɔnxɛni.

55 Amasɔtɔ donse kɛndɛn nan n fati bɛndɛn na. Min se kɛndɛn nan n wunla ra.

56 Naxan na n fati bɛndɛn don, a yi n wunla min, na bata lu n tan yi, n fan bata lu na kanni.

57 Habadan Fafe, na nan n xɛxi. Nii rakisina n tan yii a barakani. Na kiini, naxan na balo n tan xɔn, na fan nii rakisin sɔtɔma nɛn n barakani.

⁵⁸ Baloni ito nan godoxi sa keli ariyanna yi. E benbane burun don nen naxan xili Manna don-sena, e faxa. Koni, naxan na baloni ito don, na nii rakisin sɔtɔma nen habadan.”

⁵⁹ Yesu na birin falaxi waxatin naxan yi, a yi xaranna tima salide banxini Kapɛrunan taani.

Habadan nii rakisina fe

⁶⁰ E to na mɛ, a xarandii wuyaxi yi a fala, e naxa, “Xaranni ito xɔdɔxɔ de! Nde tinɲɛ a ma?”

⁶¹ Yesu yi a kolon a yɛtɛ ma fa fala a xarandiine a mafalama a falana fe ra. Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “Na falan bata ɛ magaxu ba?”

⁶² Xa ɛ fa Muxuna Dii Xɛmɛn to tɛ a kelideni go?

⁶³ Alaa Nii Sariɲanxin nan nii rakisin fima. Sese mi fati bendɛn na. N falan naxanye tixi ɛ xa, niin nun nii rakisin nan ne ra.

⁶⁴ Koni hali na, ɛ tan ndee mi dɛnkɛɣaxi.” Amasɔtɔ xabu a fɔlɔni, Yesu yi ne kolon naxanye mi yi dɛnkɛɣaxi a ma e nun naxan sa a yanfama.

⁶⁵ A mɔn yi a fala, a naxa, “Na feen ma, n bata a fala ɛ xa, n naxa, ‘Muxu yo mi nɔɛ fɛ n fɛma fɔ n Fafe Ala na naxan mali.’ ”

⁶⁶ A xarandii wuyaxi yi xɛtɛ a fɔxɔ ra na waxatini, e mi fa siga a fɔxɔ ra sɔnɔn.

⁶⁷ Nanara, Yesu yi a fala a xarandii fu nun firinne xa, a naxa, “E tan go, ɛ fan waxi xɛtɛ feni ba?”

⁶⁸ Simɔn Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Marigina, nxu sigama nde fɛma? Habadan nii rakisi falane i tan nan yii.

⁶⁹ Nxu bata dɛnkɛɣaya, nxu bata a kolon fa fala i tan nan Alaa Muxu Sariɲanxin na.”

⁷⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “N tan xa mi ε tan muxu fu nun firinne sugandixi ba? Koni hali na, muxu keden ε ye, se naxin nan na ra!”

⁷¹ A yi na falama Simōn Isakariyoti a dii xεμεn Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu nun firinne nan ye, koni na nan yi a yanfama.

7

Yesu nun a ngaxakedenne fe

¹ Na xanbi ra, Yesu yi Galile yamanani siga. A mi tin sigε Yudaya yamanani amasōtō Yahudiyān naxanye yi na, ne yi waxi a faxa feni.

² Yahudiyane Bubu Kui Sanla* bata yi maso.

³ Nanara, Yesu ngaxakedenne yi a fala a xa, e naxa, “I lan nεn i xa keli be, i siga Yudaya yamanani, alogo i ya xarandiine xa i ya kabanako fe wanle to.

⁴ Muxun wanla naxan kεma, a mi na luxunεe xa a waxi findi feni xili kanna ra. Bayo i feni itoe ligama, i yeε yita dunuṅa birin na.”

⁵ Amasōtō hali a ngaxakedenne mi yi laxi a ra.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma waxatin munma a li singen. Koni waxatin birin lan ε tan xa.

⁷ Dunuṅa mi nōε ε tan nanaxuε. Koni a bata n tan nanaxu, amasōtō n bata a fala a a kεwanle naxu.

⁸ E siga sanli. N tan mi sigama iki, amasōtō n ma waxatin munma a li singen.”

⁹ A yi na fala e xa, a lu Galile yamanani.

Yesu yi siga yamaan malanni

* **7:2: Bubu Kui Sanla** fe sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

10 Yesu ngaxakedenne sigaxin sanli, na xanbi ra a fan yi siga. Koni a mi a yete makenen, a yi a yete raluxunne ayi.

11 Yahudiyane yi a fen malanni, e naxa, “A minen yi?”

12 Yamaan yi koyekoyenma a fe yi han! Nde naxa, “Muxu fanin nan a ra.” Nde fan naxa, “En-en, a yamaan mayendenma.”

13 Koni muxu yo mi falan ti kenenni a fe ma, amasoto e yi gaxuxi Yahudiyane yete ra.

14 Malanna bata yi siga han a tagi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini, a yamaan xaran folo.

15 Yahudiyane yi kabe kati! E yi a fala, e naxa, “Xemeni ito Kitabun kolonxi di? A mi xaranxi.”

16 Yesu yi e yabi, a naxa, “N xaranna naxan tima, na mi kelixi n tan ma, koni a kelixi n xe muxun nan ma.

17 Naxan waxi Ala sagoon liga feni, na a kolonma nen, xa xaranni ito kelixi Ala nan ma, hanma xa a kelixi n tan nan ma.

18 Muxun naxan a yete a fe falama, na binyen nan fenma a yete xa. Koni naxan binyen fenma a xe muxun xa, na bondin nan falama, tinxintareya mi na kanni.

19 Musa xa mi Alaa sariyan so e yii ba? Koni e sese mi sariyan suxi! Nanfera e kataxi n faxa feen na?”

20 Yamaan yi a yabi, e naxa, “Yinnani i foxo ra! Nde kataxi i tan faxa feen na?”

21 Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yi kabanako fe gbee keden liga, e birin kabe nen na ma.

22 Musa gaan tiin yamarin so nen e yii. Nanara, e e dii xemene dugi soma Matabu Loxoni. Anu, Musa xa mi a folo koni xabu e benbane.

23 Xa ε ε dii xεmεne dugi soma Matabu Λοxοni, alogo Musaa sariyan nama kala, ε xοlοma n tan ma nanfera, a n bata xεmεn gbindin birin nakendεya Matabu Λοxοni?

24 Ε nama kitin bolon benun ε xa feen fεsefεse. Ε kitin sa tinxinna nin.”

Yamaan yi Yesu a fe fala

25 Yerusalen taan muxuna ndee yi a fala, e naxa, “Na xεmεn xa mi ito ra ba, e kataxi naxan faxa fe ra?”

26 A mato, a falan tima kenenni, e mi a mafalama! Kuntigine bata a kolon ba, fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan ito ra?

27 Koni Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, muxu yo mi a keliden kolonje. Koni en birin xεmeni ito keliden kolon.”

28 Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi a xuini te, a naxa, “Ε n kolon ba e nun n keliden yeτena? N mi faxi n yeτε ma. Naxan n xεxi, jοndin nan na kanna ra. Ε mi a tan kolon,

29 koni n tan a kolon, amasοtο n kelixi a tan nan fema. A tan nan n xεxi.”

30 Na xanbi ra, e kata a suxu feen na. Koni muxu yo mi a yiin din a ra, amasοtο a waxatin munma yi a li singen.

31 Koni muxu wuyaxi yi denkeleya a ma yamaan ye, e naxa, “Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, a kabanako feene lige nen naxanye gbo muxuni ito gbeene xa ba?”

32 Farisi muxune yi yamaan kοyeκοyeν xuiin me Yesu a fe ma. Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kantan muxune rasiga a suxudeni.

33 Yesu naxa, “N na ε fema han waxatidi mοn, na xanbi ra n siga n xe muxun fema.

34 Ε n fenma nεn, koni ε mi fa n toε sαnαn, amasαto n sigan dεnaxan yi, ε mi nαε sigε na yi.”

35 Yahudiyane yi a fala e bode tagi, e naxa, “A sigan minεn yi, en mi a toε dεnaxan yi? A sigama Girekine yamanani ba, en kon kaane xuyaxi ayi dεnaxan yi, a yi Girekine xaran?”

36 A falani ito bunna di? Fa fala, ε n fenma nεn, koni ε mi n toε? Fa fala, n sigan dεnaxan yi, ε mi sigε mεnni?”

Igen naxan habadan nii rakisin fima

37 Sanla lαxα dαnxεni, sanla lαxα gbeena, Yesu yi ti, a yi a xuini te, a naxa, “Xa min xαnla naxan ma, a xa fa n ma, a fa a min.

38 Naxan na dεnkεleya n tan ma, siimaya igene minima nεn na kanni alo baana, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.”†

39 Yesu yi Alaa Nii Sarijanxin nan ma fe falama. Naxanye yi dεnkεleyama Yesu ma, ne yi a sαtαma nεn. Na waxatini, Nii Sarijanxin munma yi fi, amasαto Yesu munma yi keli a binyeni.

Yamaan yi yitaxun Yesu a fe ra

40 Muxuna ndee yi Yesu xuiin mε yamaan yε, e naxa, “Nabi yεtεεn nan xεmεni ito ra yati!”

41 Nde gbεtεye fan naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan a ra.” Koni nde gbεtεye naxa, “Alaa Muxu Sugandixin minima Galile yamanani di?”

42 Kitabun xa mi a falaxi ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin minima Dawuda bαnsαnna nin keli Bεtεlεmi taani, Dawuda dαxαdena?”‡

† **7:38:** *Siimaya igena* fe mαn sebεxi Sakari 14.8 kui. ‡ **7:42:** A mato Samuyeli Firinden 7.12 nun Yaburin 89.4-5 nun Yeremi 23.5 nun Mika 5.1 kui.

⁴³ Nanara, yamaan yi yitaxunxi a fe ra.

⁴⁴ Ndee yi waxi a suxu feni koni muxu yo mi a yiin din a ra.

Yahudiya kuntigine denkelɛyatareyana fe

⁴⁵ Kantan muxune yi xεε saraxarali kuntigine nun Farisi muxune fεma, naxanye e maxɔdin, e naxa, “Nanfera ε mi faxi Yesu ra?”

⁴⁶ Kantan muxune yi e yabi, e naxa, “Muxu yo munma falan ti singen alo xεmeni ito falan tima kii naxan yi.”

⁴⁷ Farisi muxune yi e maxɔdin, e naxa, “A bata ε fan mayenden n ɲε?”

⁴⁸ E yamaan kuntigina nde kolon hanma Farisi muxuna nde naxan laxi a ra?

⁴⁹ Yamani ito mi Musaa sariyan kolon. Nanara, Ala dangana e fɔxɔ ra!”

⁵⁰ Nikodemi naxan bata yi fa Yesu fεma a fɔlɔni nun, na yi e yε, a yi a fala e xa, a naxa,

⁵¹ “En ma sariyan na a ra ba, en xa muxun yalagi benun en xa a xuiin mε, en yi a kolon a naxan ligama?”

⁵² E yi a yabi, e naxa, “Galile kaan nan i tan fan na ba? Kitabun xaran. I a kolonma nɛn nayi a nabiin mi keɛ Galile yamanani mumε!”

⁵³ Nayi, birin yi siga a konni.

8

Naxanla naxan suxu yalunyani

¹ Yesu yi siga Oliwi geyaan fari.

² Na xɔtɔn bode subaxani, a mɔn yi xεε Ala Batu Banxini. Yamaan birin yi fa a fεma, a dɔxɔ, a yi e xaran fɔlɔ.

³ Sariya karaməxəne nun Farisi muxune yi naxanla nde suxu yalunyaan ligadeni, e fa a ra, e yi a ti e tagi.

⁴ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “Karaməxə, nxu naxanli ito suxi yalunyaan nan lige.

⁵ Musa a yamari nən Sariya Kitabuni, a na naxalan sifan xa magələn gəmən na han a faxa. Nba, i tan naxa a di?”

⁶ E yi na falama a bunba feen nan ma, alogo e xa a suxu. Koni Yesu yi a yigodo, a lu səbenla tiyə a yii sonla ra bəxən ma.

⁷ E yi tixi a dəxən ma na waxatini, e lu a maxədinjə. Yesu yi a rakeli, a yi a fala e xa, a naxa, “Naxan munma yulubin liga ε tagi singen, na singe xa gəmən woli a ma.”

⁸ A mən yi a yigodo, a lu səbenla tiyə bəxən ma.

⁹ E ito mə waxatin naxan yi, e birin yi keli na yi keden keden yəen ma fələ xəmε fonne ma. Yesu kedenna yi lu na yi, naxanla fan yi lu tixi na yi.

¹⁰ Yesu yi keli, a yi a fala naxanla xa, a naxa, “Nga naxanla, e minən yi? Muxe mi lu be, e yi i yalagi?”

¹¹ A yi a yabi, a naxa, “N fafe, muxu yo.”

Yesu naxa, “Nba, n tan fan mi i yalagima. Siga, koni i nama fa yulubin liga sənən.”

Dunuḡa kənenna nan Yesu ra

¹² Yesu mən yi falan ti e xa, a naxa, “N tan nan dunuḡa kənenna ra. Naxan na bira n tan fəxə ra, na nii rakisin kənenna sətəma nən, a mi sigan tiyə dimini mumε!”

¹³ Farisi muxune yi a fala a xa, e naxa, “I yətε seren nan bama iki, ḡəndi mi i ya sereyaan na!”

14 Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali n nan n yete seren ba, n jɔndin nan falama. Amasɔtɔ n na n keliden nun n sigaden kolon. Koni ε tan mi n keliden nun n sigaden kolon.

15 E kitin sama adamadiyaan nin. N mi muxu yo a kiti bolonma.

16 Koni xa n tan na kitin sa, n ma kitisaan find-ima jɔndin nan na, amasɔtɔ n keden mi a ra. Nxu nun n fafe na a ra naxan n xexi.

17 A seɓexi ε sariyan kui, a naxa, ‘Xa sere firinna falan naxan ti, jɔndin nan na ra.’*

18 N seren bama n yete xa, n Fafe naxan n xexi, na fan seren bama n xa.”

19 E yi a fala a xa, e naxa, “I fafe minen yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi n kolon, ε mi n Fafe fan kolon. Xa ε yi n tan kolon nun, ε yi n Fafe fan kolonma nen.”

20 Yesu yi na falane birin tima, a lu xaranna tiye Ala Batu Banxini, Alaa kiseene rasuxuma denaxan yi. Hali na, muxu yo mi a suxu, amasɔtɔ a waxatin munma yi a li singen.

Yesu sigama denaxan yi

21 Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N bata siga. E n fenma nen, koni ε faxama nen ε yulubine yi. N sigama denaxan yi, ε mi nɔe sigε menni.”

22 Nanara, Yahudiyane yi maxɔdinna ti, e naxa, “A waxi a yete faxa feen nin ba, bayo a falama, a naxa, ‘N sigama denaxan yi, ε mi nɔe fe menni?’ ”

23 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Dunujɔna gbeen nan ε tan na, koni n tan kelixi kore xɔnna nan ma. E

* **8:17:** A mato Sariyane 17.6 nun 19.15 kui.

tan fataxi dunuḡa ito nan na, koni n tan mi kelixi dunuḡa ito yi.

²⁴ Nanara, n na a falaxi ε xa fa fala, ε faxama nεn ε yulubine yi. Nba, xa ε mi laxi a ra fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi,’ ε faxama nεn ε yulubine yi yati!”†

²⁵ E yi a maxɔdin, e naxa, “Nde i tan na?” Yesu yi e yabi, a naxa, “N naxan falama ε xa xabu a fɔlɔni, na nan n tan na.

²⁶ Fala wuyaxi n xɔn ε kitideni, koni naxan n nafaxi, ḡɔndin nan a tan na. N naxan mεxi a ra, n na falama nεn dunuḡa muxune xa.”

²⁷ E mi yi a famuma fa fala a Fafe Ala nan ma fe falama e xa.

²⁸ Nanara, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E na Muxuna Dii Xεmεni te‡ waxatin naxan yi, ε a kolonma nεn na yi fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’ § E a kolonma nεn na waxatini, n mi fefe ligama n yetε ma fɔ n Fafe Ala n xaranxi naxan ma.

²⁹ Naxan n xεxi, na n fɔxɔ ra, a mi n kedenna luxi, amasɔtɔ n na a rafan feen ligama waxatin birin.”

³⁰ Muxu wuyaxi yi a falane mε, e dεnkεleya a ma.

Nɔndina i xɔɔyama nεn

† **8:24:** A seβexi Xɔɔyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yetεen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mεnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa mεnni fa fala a yetεen xili nεn “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nεn fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn seβexi Yoni 1.1 kui. ‡ **8:28:** **Muxuna Dii Xεmεni te** fena: A mato Yoni 3.14 kui. Yesu **yite** nεn a yelin xanbini gbangbanḡe wudin ma. A mɔn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. § **8:28:** A mato Xɔɔyaan 3.14 kui.

31 Na ma, Yahudiyan naxanye yi denkelɛyaxi a ma, Yesu yi a fala ne xa, a naxa, “Xa ε n ma xaranna suxu, n ma xarandiin yetεen nan ε tan na na yi.

32 Ε jɔndin kolonma nεn, jɔndin yi ε xɔɔya.”

33 E yi a yabi, e naxa, “Ibrahimama bɔnsɔnna nan nxu tan na. Han to, nxu mi yi muxe konyiya bun. Fa fala, ε xɔɔyama nεn, na bunna di?”

34 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jɔndin fala ε xa, naxanye yulubin ligama, yulubina konyin nan ne ra.

35 Konyin mi luma denbayani waxatin birin, koni dii xεmεn luma nεn denbayani habadan.

36 Xa Dii Xεmεna ε xɔɔya, ε bata xɔɔya nayi yati!

37 N na a kolon Ibrahimama bɔnsɔnna nan ε tan na. Anu, ε kataxi n faxa feen na amasɔtɔ n ma falan mi xanma ε ma.

38 N naxan toxi n Fafe Ala fεma, n na nan falama ε xa, koni ε naxan mεxi ε fafe ra, ε na nan ligama.”

39 E yi a yabi, e naxa, “Nxu fafe nan Ibrahimama ra.” Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa Ibrahimama diine nan yi ε ra nun, ε yi a liga feene ligama nεn.

40 N jɔndin naxan mεxi Ala ra, n na nan falama ε xa, koni hali na, ε kataxi n faxa feen na. Ibrahimama mi ito jɔxɔnna ligε!

41 Ε fafe liga feene nan ligama.” E yi a yabi, e naxa, “Nxu mi barixi futun fari ma. Ala nan keden peen nxu Fafe ra.”

42 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε fafe nan yi Ala ra nun yati, ε yi n xanuma nεn nun, amasɔtɔ n fataxi Ala nan na, n be nin iki. N mi faxi n yetε ra, Ala nan n xεxi.

43 N naxan falama, nanfera ε mi na yeε toma? Amasɔtɔ ε mi nɔε n fala xuiin mε.

44 Ɛ fafe nan Yinna Manga Setana ra, Ɛ waxi a xɔn ma, Ɛ xa a rafan feene liga. Xabu a fɔlɔni muxu faxan nan a tan na. A mi tin ɲɔndin ma amasɔtɔ ɲɔndi mi a tan yi mumɛ! A nɛɛn wulen falama, a minima a yɛtɛ gbee kɛɲaan nan ma amasɔtɔ wule xɛlɛn nan a ra. Wulene birin fafe nan a tan na.

45 Koni Ɛ mi laxi n na bayo n ɲɔndin nan falama Ɛ xa.

46 Nde Ɛ yɛ be naxan a yitɛ a n bata yulubin liga? Xa n ɲɔndin fala Ɛ xa, nanfera Ɛ mi lama n na?

47 Naxan fataxi Ala ra, na a tuli matima nɛn Alaa falan na. Ɛ mi Ɛ tuli matima bayo Ala gbee mi Ɛ tan na.”

Yesu nun Iburahima fe

48 Yahudiyane yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi ɲɔndin xan falan ba, fa fala Samariya kaan nan i tan na ɲinan ɲaxin naxan fɔxɔ ra?”*

49 Yesu yi e yabi, a naxa, “Yinnan mi n tan fɔxɔ ra. N na n Fafe Ala nan tun binyama, koni Ɛ tan n yelefuma.

50 N mi binyen fenma n yɛtɛ xa. Ala naxan kitin sama, na nan binyen fenma n tan xa.

51 N xa ɲɔndin fala Ɛ xa, naxan na n ma falan suxu, na kannna mi sayaan sɔtɛ habadan!”

52 Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata a kolon yati, fa fala yinnana i tan fɔxɔ ra! Iburahima bata faxa, nabine fan bata faxa, koni i tan naxa, ‘Naxan na n ma falan suxu, na kannna mi sayaan sɔtɛ habadan.’

* **8:48:** Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatɛxi kafirine nan na. E fe fɔlɔden sebɛxi Mangane Firinden 17.24 kui.

⁵³ I tan gbo nxu fafe Iburahima xa ba, naxan bata faxa? Nabine fan bata faxa. I ya fe mirixi di?”

⁵⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa n yi n yetε binya nun, n ma binyen mi findima sese ra. N Fafe nan n binyama, ε a falaxi naxan ma fa fala ε Ala nan a ra.

⁵⁵ ε mi a tan kolon, koni n tan a kolon. Xa n na a fala fa fala n mi a kolon, n bata findi wule xελεn na nayi alo ε tan. Koni n na a kolon, n na a falan suxuma.

⁵⁶ ε fafe Iburahima yengi yi tixi n fa waxatin na sεwani. A bata a to, a yi sεwa.”

⁵⁷ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “I munma ηεε tonge suulun sətə singen, i yi Iburahima to nun ba?”

⁵⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa ηəndin fala ε xa, Iburahima barixi nεn, n tan na yi.”†

⁵⁹ Na ma, e yi gεmεne tongo a magələn xinla ma, koni Yesu yi a luxun, a mini Ala Batu Banxini.

9

Yesu yi danxutəən yεεn nabi

¹ Yesu yi a masiga tima waxatin naxan yi, a yi xεmεna nde to naxan barixi danxutəyani.

† **8:58:** Yesu a alayana a fe falaxi wundoni yireni ito yi. Na feen mən sεbεxi Xəɾəyaan 3.14 kui, na naxa fa fala Ala xinla yetεεn findixi na falan nan na bayo Ala naxa mεnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mən naxa menni fa fala a yetεεn xili nεn “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “Iburahima barixi nεn, n tan na yi,” na bunna nεn fa fala Yesu findixi Alaa falan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mən sεbεxi Yoni 1.1 kui.

² A xarandiine yi a maxədin, e naxa, “Karaməxə, nanfera xəmən i to barixi danxutəyani, a yeteen nan yulubin ligaxi ba hanma a sətə muxune?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “A yetena yulubin xa mi a danxuxi, a sətə muxune fan gbeen mi a danxuxi. A danxuxi nən alogo Ala senben wanla xa mayita yamaan na a tan xən ma.

⁴ Fanni sogen texi fə en xa n xε muxuna wanle ke nən. Amasətə kəeen somaan ni i ra, muxe mi nəe wale waxatin naxan yi.

⁵ N dunuɲa yi waxatin naxan yi, dunuɲa kenenna nan n tan na.”

⁶ Yesu to na fala, a degen namini bəxəni, a bendən namulan a ra, a boron bəli danxutəən yeene ma.

⁷ A yi a fala xəmən xa, a naxa, “Sa i yeen naxa ige ramaradeni naxan xili Siloyan.” Siloyan bunna nən, “Xerana.” Na ma, xəmən yi siga, a sa a yeen naxa. A xetematəna, a seen to.

⁸ Na xanbi ra, a dəxə bodene nun muxun naxanye yi a toma xandi tideni a fəloni, ne yi maxədinna ti, e naxa, “Xəmən naxan yi dəxi xandi tideni nun, na xa mi i to ra ba?”

⁹ Nde naxa, “A tan nan a ra.” Koni bonne naxa, “En-en, e maliga nən tun!” Koni xəmən yeteen yi a fala, a naxa, “N tan nan yati a ra.”

¹⁰ E yi a maxədin, e naxa, “I yeen nabixi di?”

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Xəmən naxan xili Yesu, na nan bendən namulanxi a yi boron bəli n yeene ma. A yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga Siloyan yi, i sa i yeen naxa.’ Nayi, n sa n yeen naxa, n yi seen to.”

¹² E yi a maxədin, e naxa, “Na xəmən minən yi?”

A yi e yabi, a naxa, “N mi a kolon.”

Farisi muxune yi danxutəən maxədin

¹³ Nba, xεmεn naxan yi danxuxi nun, e yi siga na ra Farisi muxune fεma.

¹⁴ Anu, Yesu bεndεn namulan waxatin naxan yi, a xεmεn yεene rabi, Matabu Ləxən nan yi a ra.

¹⁵ Nanara, Farisi muxune mən yi xεmεn maxədin a yεen nabi kiin ma. A yi a fala e xa, a naxa, “A bεndεn nan namulanxi, a yi a bəli n yεene ma, n yi n yεen naxa, iki n bata seen to.”

¹⁶ Farisi muxuna nde naxa, “Xεmεn naxan ito ligaxi, na mi fataxi Ala xan na, amasətə a mi Matabu Ləxən tənna suxi.” Koni nde gbεε naxa, “Yulubi kanna nəε kabanako fe sifani itoe ligε ba?” Na ma, e yitaxun.

¹⁷ Nba, Farisi muxune mən yi xεmεn maxədin, e naxa, “I tan naxa a di a fe yi, a i tan naxan yεεye rabixi?”

A yi e yabi, a naxa, “Nabiin nan a ra.”

¹⁸ Benun e xa xεmεn sətə muxune xili, Yahudiyane mən mi yi laxi a ra a danxutəən nan yi a ra, a bata seen to.

¹⁹ E yi e maxədin, e naxa, “E diin nan ito ra ba, ε naxan ma a a sətəxi danxutəyaan nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?”

²⁰ A sətə muxune yi e yabi, e naxa, “Nxu a kolon fa fala a nxə diin na a ra. Nxu mən a kolon a sətəxi danxutəyaan nin.

²¹ Koni nxu mi a kolon naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yεen nabixi, nxu mi na fan kolon. E a maxədin, bayo dii nərəε mi fa a ra sənən. A yetεen xa ε yabi!”

²² A sətə muxune ito fala nεn, amasətə e yi gaxuxi Yahudiyane yεε ra, bayo Yahudiyane bata yi lan

a ma fa fala naxan na a tiye a ra, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, e na kanna kedima nen salide banxini.

²³ Na nan a liga, a soto muxune naxa, “E a maxodin, amasoto dii jore mi fa a ra sonon!”

²⁴ E mon yi na xemen xili naxan yi danxuxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nondin fala, i binyen fi Ala ma! Nxu a kolon fa fala yulubi kanna nan na xemen na.”

²⁵ Xemen yi e yabi, a naxa, “N tan mi a kolon xa yulubi kanna nan a ra. N naxan kolon, danxutoon nan yi n na, koni iki n seen toma!”

²⁶ E yi a maxodin, e naxa, “A nanfe ligaxi i ra? A i yeen nabixi di?”

²⁷ A yi e yabi, a naxa, “N bata yelin na fale e xa, koni e mi e tuli mati. Nanfera e mon waxi a me feni? E fan waxi findi feni a xarandiine nan na ba?”

²⁸ E yi a makonbi, e yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina i tan nan na, Musa gbee xarandiine nan nxu tan na.

²⁹ Nxu a kolon fa fala Ala falan ti nen Musa xa, koni nxu mi xemeni ito kelide kolon!”

³⁰ Xemen yi e yabi, a naxa, “Ee! Nba, kabanako feen nan na ra, e mi a keliden kolon, koni a bata n tan yeen nabi.

³¹ En na a kolon fa fala Ala mi a tuli matima yulubi kanne ra. A tuli matima a binya muxu nan xui ra naxan a sagoon ligama.

³² Xabu dunuja da, muxe munma a me singen fa fala muxuna nde bata danxutoon yeen nabi naxan sotoxi danxutoyani.

³³ Xa xemeni ito mi fataxi Ala xan na nun, a mi yi noe fefe lige nun.”

³⁴ E yi a yabi, e naxa, “I sotoxi yulubin yeteen nin,

i kataxi nxu xaran feen nan na ba?” E yi a kedi tanden ma.

Danxutɔyana Alaa feene yi

³⁵ Yesu yi a mε fa fala a e bata xεmεn kedi. A yi a to, a naxa, “I bata dεnkεleya Muxuna Dii Xεmεn ma ba?”

³⁶ Xεmεn yi a yabi, a naxa, “N kanna, nde na ra alogo n xa dεnkεleya a ma?”

³⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I bata yelin a toε, a tan nan falan tima i xa iki.”

³⁸ Xεmεn yi a fala, a naxa, “N Marigina, n bata dεnkεleya i ma.” A yi a xinbi sin Yesu bun ma.

³⁹ Yesu naxa, “N faxi dunuɲa makitiden nin alogo danxutɔne xa seen to, yεε kanne yi danxu.”

⁴⁰ Farisi muxuna ndee yi a fεma na yi, ne yi a xuiin mε. E yi a maxɔdin, e naxa, “I yengi a ma danxutɔɔn nan nxu tan fan na ba?”

⁴¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa danxutɔɔn nan yi ε ra nun, ε mi yi yatεma yulubi kanna ra na yi. Koni bayo ε naxa, ‘Nxu seen toma,’ ε yulubin luma nεn ε ma na yi.”

10

Yεxεε kulana fe sandana

¹ Yesu naxa, “N xa ɲɔndin fala ε xa, muxun naxan mi soma xuruse sansanni fata a so dεεn na, koni a te sansanna ra, muɲaden nun mafu tiin nan na kanna ra.

² Muxun naxan soma xuruse sansanni fata a dεεn na, xuruse rabaan nan na kanna ra.

³ Dε kantanna dεεn nabima a xa nεn. A na a yεxεεne xili waxatin naxan yi, e a xuiin mεma nεn, a yi e ramini.

⁴ A na a gbeene ramini waxatin naxan yi, a ti e yee ra, a yexeeene birama a foxo ra nen, amasoto e a xuiin kolon.

⁵ E mi birama muxu gbete foxo ra, e gima muxu gbete yee ra nen, amasoto e mi a xuiin kolon.”

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, koni a feen naxan falama e xa, e mi na famu.

Yesu, xuruse raba fajina

⁷ Nayi, Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, “N xa nondin fala e xa, n tan nan sansanna so deen na yexeeene xa.

⁸ Naxanye birin faxi n yee ra, mujadene nun mafu tiine nan yi ne ra. Koni yexeeene mi e tuli mati ne xuine ra.

⁹ N tan nan sansanna so deen na. Muxu yo so n tan xon ma, na kisima nen. Na nae mine nen a so, a yi balon soto.

¹⁰ Mujaden mi fama fefe ra fo mujan nun faxesa tiin nun kalan xili ma. N tan faxi nen alogo e xa dunuja yi gidi defexin soto.”

¹¹ “N tan nan xuruse raba fajin na. Xuru se raba fajin tinje nen, a faxesa yexeeene fe ra.

¹² Koni walikéen tan mi luxi alo xuruse rabana bayo a gbee mi yexeeene ra. Xa a kankon to fe, a yexeeene raberinma nen, a yi a gi. Kankon yi wuru yexee kuruni a yi e raxuya ayi.

¹³ Walikéen nan na ra, yexeeene fe kontofili mi a ma.

¹⁴ N tan nan xuruse raba fajin na. N na n ma xuruseene kolon, e fan n kolon

¹⁵ alo Fafana n kolon kii naxan yi, alo n fan Fafan kolon kii naxan yi. N nan n niin fima nen n ma xuruseene fe ra.

16 Yεxεε gbεtεye n yii naxanye mi kulani ito yi fɔ n xa fa ne fan na. E tuli matima nεn n xuiin na. E findi kuru kedenna ra xuruse raba kedenna xa.

17 N Fafe Ala bata n xanu amasɔtɔ n bata n niin fi, alogo n mɔn xa sa a sɔtɔ.

18 Muxu yo mi n niin bε n yi, koni n na a fima nεn n yetε ra. Senbena n yii, n yi a fi, a senben mɔn n yii, n yi a tongo. N yamarini ito nan sɔtɔxi n Fafe Ala ra.”

19 Yahudiyane mɔn yi yitaxun na falane fe ra.

20 E wuyaxi yi a fala, e naxa, “Yinna jaxin nan ito fɔxɔ ra. Seen bata so a yi! E tuli matima a ra nanfera?”

21 Koni bonne naxa, “Yinna jaxin naxan fɔxɔ ra, na mi falan tima na kiini. Yinnan nɔε danxutɔɔn yεen nabiyε ba?”

Yahudiyane yi e mε Yesu ra

22 Ala Batu Banxin nabi waxatin sanla sεwan nan yi a ra Yerusalen taani, xunbeli waxatini.

23 Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma Sulemani a Gagene bun ma.

24 Yahudiyane yi a rabilin, e yi a fala a xa, e naxa, “I sikeni ito bama nxu ma waxatin mundun yi? Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa kεnenni.”

25 Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yelin a fale ε xa, koni ε mi laxi a ra. N kabanako fe wanla naxanye kεma n Fafe Ala senbeni, ne nan n seren na.

26 Koni ε mi laxi n na, amasɔtɔ n ma yεxεene mi ε tan na.

27 N ma yεxεene n xuiin mεma nεn. N na e kolon, e birama nεn n fɔxɔ ra.

28 N habadan nii rakisin fima e ma nεn, e mi faxε habadan. Muxu yo mi nɔε e bε n yii.

29 N Fafe Ala naxan e soxi n yii, na gbo birin xa. Muxu yo mi nœ e bε n Fafe Ala yii.

30 N tan nun n Fafe, keden nan nxu ra.”

31 Yahudiyane mœn yi gεmεne tongo a magœln xinla ma.

32 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N bata wali fani wuyaxi kε ε yεtagi n Fafe Ala barakani. Ε n magœlnma wanla mundun ma fe ra ne ye nayi?”

33 Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i magœlnma wali faine xan ma fe ra fœ i Ala rayelefun naxan tima! Bayo muxun nan tun i tan na, koni i kataxi i xa i yeε findi Ala ra!”

34 Yesu yi e yabi, a naxa, “A mi seβexi ε sariyani ba, a Ala naxa, ‘Alane nan ε tan na.’* ”

35 Kitabun naxan falaxi jœndin nan na ra habadan. Alaa falan tixi muxun naxanye xa, xa a yi a fala ne ma, a ‘alane’ nan ne ra,

36 nanfera ε tan naxa, a n tan bata Ala rayelefu n to a falaxi a Alaa Dii Xεmεn nan n tan na? N Fafe Ala nan n sugandixi, a yi n nafa dunuƚa yi.

37 Awa, xa n mi Fafe Alaa wanla kεma hali ε mi la n na.

38 Koni xa n na e kεma, xa ε mi la n na, ε la n ma wanle ra alogo ε xa a kolon fa, a Fafana n yi e nun n tan fafari.”

39 Yahudiyane mœn yi kata Yesu suxu feen na, koni a yi a ba e yii.

40 Yesu mœn yi xεε Yurudœn kidi ma, Yoni yi marafuun tima dœnaxan yi igeni a fœlœni. A sa lu na.

* **10:34:** Yaburin 82.6

⁴¹ Muxu wuyaxi yi fa a fema, e naxa, “Yoni mi kabanako fe liga, koni a falan naxanye birin tixi xemēni ito a fe yi, ɲəndin nan ne ra.”

⁴² Muxu wuyaxi yi denkeleya a ma mēni.

11

Lasarusi faxa fena

¹ Xemēna nde yi furaxi, naxan yi xili Lasarusi Betani kaana, Mariyama nun a tada ɲaxalanmana, Marata yi dɔxi taan naxan yi.

² Mariyama findi ɲaxanla nan na naxan latikənəna sa Marigin sanne ma, a yi e masugusugu a xun sexe ne ra, na ngaxakedenna Lasarusi nan yi furaxi.

³ Nanara, a tadane yi xeraan nasiga Yesu ma, e naxa, “Marigina, i xoyin bata fura.”

⁴ Yesu to na me, a naxa, “Saya fure mi a ra. Ito ligaxi nən alogo Ala xa binya. Alaa Dii Xemēn binyama nən fureni ito xən ma.”

⁵ Marata nun a xunyən ɲaxalanmaan nun Lasarusi yi rafan Yesu ma han!

⁶ Anu, a to a me fa fala a Lasarusi furaxi, a yi denaxan yi, a mən yi xii firin ti mēni.

⁷ Na xanbi ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En xete Yudaya yamanani.”

⁸ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Karaməxə, a munma bu singen Yahudiyane yi waxi i magələn feni, i mən waxi xete feni menna nin ba?”

⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Yanyin birin na, kenenna mi na ba? Naxan na sigan ti yanyin na, na mi dagalanma ayi amasəto a dunuɲa kenenna toma.

10 Koni xa muxun sigan ti kœœn na, a dagalanma ayi nœn amasœto kœœnna mi na.”

11 Yesu to na fala, a naxa, “En xœyin Lasarusi xiin nœn, koni n xa sa a raxulun.”

12 A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Marigina, xa a xiin nœn, a kœndeyama nœn.”

13 Koni Yesu yi Lasarusi faxa feen nan ma fe falama nun. A xarandiine yi mirixi a ma, a xixœnla nan tun yi a ma.

14 Nanara, Yesu yi falan makœœn e xa, a naxa, “Lasarusi faxaxin nan a ra.

15 Koni n bata sœwa œ tan ma fe ra bayo n mi yi a fœma nun, alogo œ xa dœnkœleya. En siga a fœma.”

16 Nayi, Tomasi, naxan yi xili a “Gulunna,” na yi a fala xarandiin bonne xa, a naxa, “En fan xa siga, alogo en birin xa sa faxa!”

Yesu nan nii rakisin fima

17 Yesu to fa, a yi a kolon a Lasarusi maluxunna bata yi xii naanin ti.

18 Betani nun Yerusalœn taan yi tagi so, fœ kilo saxan jœxœn.

19 Yahudiya wuyaxi bata yi fa nun Marata nun Mariyama xunyœ xœmœmaan saya xœntœnna tideni e ma.

20 Marata to a mœ, a Yesu fama, a yi siga a ralandeni koni Mariyama yi lu banxini.

21 Marata yi a fala Yesu xa, a naxa, “N Marigina, xa i yi be nun, n xunyœn mi yi faxœ nun!

22 Koni n na a kolon, hali iki, i na Ala maxandi fefe ra, a na ligama i xa nœn.”

23 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I xunyœn mœn kelima nœn sayani.”

24 Marata yi a yabi, a naxa, “N na a kolon a kelima nen sayani dunuƙa rajanni.”

25 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na. Naxan na denkeleya n tan ma, hali a faxesa, a nii rakisin sotama nen.

26 Naxan na lu a nii ra a denkeleya n ma, na mi faxesa mumε! I laxi ito ra ba?”

27 Marata yi a yabi, a naxa, “Ɔn Marigina, n laxi a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xemena, naxan yi fama dunuƙa yi nun.”

28 Marata na fala xanbini, a xete, a yi a xunyεn Mariyama xili wundoni, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamaxo be yi, a i xilima.”

29 Mariyama na me waxatin naxan yi, a yi keli mafuren, a sa a ralan.

30 Yesu munma yi taan li nun, Marata a li denaxan yi, a yi menna nin nun.

31 Yahudiyan naxanye siga Mariyama xontondeni, ne a to waxatin naxan yi Mariyama bata keli mafuren, a mini, e yi bira a foxo ra. E yengi yi a ma, a sigan gaburun deen nan na wugadeni.

32 Mariyama Yesu feman li waxatin naxan yi, a yi a to, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “Marigina, xa i yi be nun, n xunyεn mi yi faxesa nun!”

33 Yesu yi a to, a wugama, Yahudiyan naxanye fan yi a foxo ra, ne fan yi wugama, na yi a niin sunu han!

34 A yi e maxodin, a naxa, “E a maluxunxi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina, fa a mato.”

35 Yesu yi wuga.

³⁶ Na ma, Yahudiyane naxa, “A bata a xanu kii naxan yi, ε na mato!”

³⁷ Koni nde naxa, “Ito xa mi danxutɔɔn yεεn nabi ba? A mi yi a ligε nun, Lasarusi nama faxa ba?”

Lasarusi rakeli fena sayani

³⁸ Yesu bɔɔn yi sunuxi, a siga gaburun dεεn na. Faranna nan yi a ra nun, gεmεn saxi a dεεn na.

³⁹ Yesu yi e yamari, a naxa, “ε gεmεn ba a dε ra!” Faxa muxun tadan ɲaxalanmaan Marata yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, a xirin nan fa minima iki amasɔɔ a maluxunna bata soge naanin ti.”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa nun fa fala xa i dεnkεleyaxi, i Alaa binyen toma nεn?”

⁴¹ Nayi, e gεmεn ba na. Yesu yi a yεε rate kore, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, n barikan birama i xa amasɔɔ i bata n xuiin mε.

⁴² N na a kolon fa fala i n xuiin mεma waxatin birin. Koni n ni ito falama muxuni itoe nan ma fe ra naxanye tixi be, alogo e xa la a ra fa fala a i tan nan n xεxi.”

⁴³ A to na fala, a yi a xuini te, a naxa, “Lasarusi, mini!”

⁴⁴ Faxa muxun yi keli gaburun kui, a sanna nun a yiine raxidixi kasangenna ra, a xunna fan mafilinxi kasangenni. Yesu yi a fala e xa, a naxa, “ε a mafulun, ε a lu, a xa siga.”

E wundo fena Yesu xili ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2

⁴⁵ Nanara, Yahudiyen naxanye yi na Mariyama xɔntɔndeni, Yesu feen naxan liga, e to na to, e wuyaxi yi dεnkεleya a ma.

46 Koni nde yi siga Farisi muxune fεma. Yesu feen naxan ligaxi, e sa na fala e xa.

47 Nanara, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kitisa yamaan xili bode toni, e naxa, “En nanfe ligama? Xεmεni ito kabanako fe wuyaxi ligama!

48 Xa en na a lu iki, muxune birin denkelεyama a ma nεn. Romi kuntigine kelima nεn, e yi en ma yire sariɲanxin kala e nun en siyaan birin!”*

49 E tan nde keden nan yi xili Kayafa, naxan yi Saraxarali Kuntigi Singen na nun na ɲεεn na, a yi a fala, a naxa, “E mi fefe kolon!

50 E mi a kolon ba, fa fala a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa benun siyaan birin xa halagi?”

51 Anu, a mi na falaxi a yetε ma. Kayafa to yi saraxarali kuntigiyani nun na ɲεεn na, a waliyiya falan nan tixi na ra fa fala Yesu xa faxa Yahudiyane siyaan xa.

52 Koni na siyaan gbansanna xa mi a ra fɔ Ala diin naxanye xuyaxi ayi, a yi ne findi yama kedenna ra.

53 Nba, fɔlɔ na waxatin ma, Yahudiya kuntigine yi Yesu faxa feni tɔn.

54 Nanara, Yesu mi fa a masiga ti Yudaya yamanani kεnεnni sɔnɔn koni a keli, a siga taana nde yi tonbonna dεxɔn ma, denaxan xili Efirami. E nun a xarandiine yi lu na yi.

55 Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn

* **11:48:** Yesu a waxatini, Romi kaane Isirayila yamanan suxu nεn yengεni. Nayi, xa Yerusalen taani maxa ɲaxi ra, Romi kaane yi na yatεma nεn muruten na nun, e fa yεngεn so, e taan yirene kala. Na nan gaxu yi Isirayila kaane ma.

Sanla† bata yi maso. Muxu wuyaxi yi keli na yamanani siga Yerusalen taani alogo e xa sa e yete rasarihan benun sanla xa a li.

⁵⁶ E yi lu Yesu fenje. E yi malanxi Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, e yi lu e bode maxodinje, e naxa, “E mirixi nanse ma? A mi fe sanli ba?”

⁵⁷ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune bata yi yamarin fi, e naxa, xa naxan Yesu yire kolon, a xa a yire ba alogo e xa sa a suxu.

12

Latikononna sa fena Yesu ma Matiyu 26.6-13, Maraka 14.3-9

¹ A bata yi lu soge sennin benun Halagi Tiin Dangu Laxan Sanla xa a li, Yesu yi siga Betani taani, Lasarusi yi dxi denaxan yi, Yesu naxan nakeli sayani.

² E yi donseen nafala a xa na yi. Lasarusi yi dxi Yesu fema a degedeni, Marata yi walima e xa.

³ Nba, Mariyama yi latikononna sare xodexen litiri tagi tongo, naxan xili naradi, a yi a sa Yesu sanne ma. A yi e masugusugu a xunxen na. Latikononna xirin yi banxin suxu.

⁴ Yudasi Isakariyoti, Yesu a xarandiina nde naxan yi a yanfama, a a so yiini, na yi a fala, a naxa,

† 11:55: **Halagi Tiin Dangu Laxan Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kui.

5 “Nanfera latikɔnɔnni ito mi matixi gbeti gbanan kemε saxan na, a so yiigelitɔne yii?”

6 A mi na falaxi fa fala a xaminxi yiigelitɔne fe ra, koni bayo muɲaden nan yi a tan na nun. Gbeti benbenla yi ramaraxi a tan nan yii. A yi na gbetina nde donma nun.

7 Koni Yesu naxa, “Fata a ra! A ito maraxi n binbin maluxun lɔxɔn nan yεε ra.

8 Yiigelitɔne ε fema waxatin birin koni n tan mi luma ε fema waxatin birin.”

E yi Lasarusi fan faxa feni tɔn

9 Yahudiya wuyaxi yi a mε, a Yesu na yi. E yi siga Yesu nun Lasarusi fan matodeni Yesu naxan nakeli sayani.

10 Na ma, saraxarali kuntigine yi Lasarusi fan faxa feni tɔn.

11 Amasɔtɔ Yahudiya wuyaxi yi xεtεma e fɔxɔ ra, e yi denkelεya Yesu ma Lasarusi a fe ra.

Yesu yi so Yerusalɛn taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40

12 Na xɔtɔn bode, yama gbeen naxan yi faxi sanli, ne yi a mε, a Yesu fama Yerusalɛn taani.

13 Nanara, e sa tugu yiine masεgε, e sa a ralan, e sɔnxɔ, e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala xa Isirayila Mangan baraka!”

14 Yesu yi sofanla to, a dɔxɔ a fari alo a sɛbɛxi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

15 “Siyon kaane, ε nama gaxu!

A mato, ε mangan fama.

A dɔxi sofali diin fari.”*

* 12:15: Sakari 9.9

16 A xarandiine mi yi na birin famuxi singen, koni Yesu binya waxatin naxan yi, nayi e yi a kolon a na feene yi sebexi a tan nan ma fe ra, a e tan yeteen bata yi na liga a xa.

17 Yamaan naxan yi Yesu fema a Lasarusi xili gaburun na waxatin naxan yi, a yi a rakeli sayani, ne birin yi lu na seren be.

18 Nanara, yamaan yi siga a ralandeni amasoto e bata a me Yesu kabanako feen naxan ligaxi.

19 Farisi muxune yi a fala e bode xa, e naxa, “E mi a to, en katan naxan tima, a munanfan yo mi en ma! A mato, dunuja muxune birin biraxi a foxo ra!”

Girɛkina ndee yi Yesu fen

20 Girɛkina ndee bata yi siga sanli Ala batudeni.

21 E fa Filipi fema naxan yi kelixi Betasada taani Galile yamanani, e yi maxodinna ti, e naxa, “Nxu Fafe, nxu waxi a xon ma, nxu xa Yesu to.”

22 Filipi yi sa a fala Andire xa, e firinna birin yi siga, e sa a fala Yesu xa.

23 Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxuna Dii Xemen binya waxatin bata a li.

24 N xa jondin fala e xa, fanni sansi kesen mi bira boxoni a yee maluxun, a mi wuyey ayi. Koni xa a yee maluxun, a solima nen, a wuya ayi.

25 Muxu yo niin nafa a ma, a bonoma a yi nen, koni muxu yo a me a niin na dunuja ito yi, na a ramarama nen habadan nii rakisini.

26 Muxu yo waxi a xon ma, a xa wanla ke n xa fo a xa bira n foxo ra nen. Nayi, n denaxan yi, n ma walikenen fan luma nen menni. Muxu yo wanla kema n xa, n Fafe Ala na binyama nen.”

Yesu yi a faxa feen fala

27 Yesu naxa, “N bəɲɛn tərɔxi na a ra iki. N nanfe falama? N xa a fala ba, fa fala, ‘N Fafe, i nama tin waxatini ito xa n li?’ Anu, n faxi na nan ma.

28 N Fafe, i xinla binya!” Nayi, fala xuiin yi keli kore naxan a fala, a naxa, “N bata a binya, n mən a binyama nən.”

29 Yamaan naxan yi tixi na, ne yi fala xuiin mε, e naxa, “Galanna bata a xui ramini!” Ndee naxa, “Malekan bata falan ti a xa!”

30 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Fala xuini ito mi minixi n tan ma fe ra, fɔ ε tan ma fe ra.

31 Dunuɲa kitin bolon waxatin bata a li iki. Ala dunuɲani ito kuntigi ɲaxin kedima nən iki.

32 N na yite† bɔxɔn ma waxatin naxan yi, n muxune birin mabandunma nən n ma.”

33 A ito falaxi nən alogo a xa a faxa kiin yita e ra.

34 Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon Sariya Kitabun xɔn, a Alaa Muxu Sugandixin luma nən habadan. I taɲ a falama nanfera fa fala a Muxuna Dii Xεmɛni tema nən? Nde Muxuna Dii Xεmɛni ito ra?”

35 Yesu yi e yabi, a naxa, “Kεnɛnna kanna mən ε yε singen waxatidi tun. Kεnɛnna ε tagi waxatin naxan yi ε sigan ti, alogo dimin nama so ε ma. Bayo naxan dimini, na mi a sigaden kolon.

36 Kεnɛnna kanna ε tagi waxatin naxan yi, ε dɛnkɛleya a ma, alogo ε xa findi kεnɛnna muxune ra.”

Yesu ito fala e xa waxatin naxan yi, a yi siga, a a luxun e ma.

† **12:32:** Yesu **yite** nən a yelin xanbini gbangbanɲε wudin ma. A mən yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. A mato Yoni 3.14 kui.

Yahudiyane mi tin denkeleye

³⁷ Hali a to kabanako fe wuyaxi liga e yee xori, e mi la a ra.

³⁸ Na liga nen alogo Nabi Esayi fala xuiin xa kamali, a naxa, “Marigina, nde laxi nxo falan na? Marigina a senben makenen nde xa?”‡

³⁹ Nanara, e mi yi noe denkeleye bayo Esayi mon naxa,

⁴⁰ “A bata e yeen danxu, a yi e bojen xodoxo ayi, alogo e yee nama toon ti, e xaxinla nama feene famu, a e nama maxete, Ala yi e rakendeya.”§

⁴¹ Esayi na falaxi nen, bayo a bata yi Yesu a binyen to, a yi a tan nan ma fe falama.

⁴² Anu, hali yamaan kuntigine ye, muxu wuyaxi denkeleya nen Yesu ma. Koni e mi yi tinma a fale Farisi muxune fe ra alogo e nama e ramini salideni.

⁴³ A rafan e ma muxune xa e binya benun Ala xa e binya.

Kitisana

⁴⁴ Yesu yi a xuini te, a naxa, “Naxan na denkeleya n ma, a mi denkeleyaxi n tan xan tun ma fo naxan n xexi.

⁴⁵ Muxu yo n to, na bata n xe muxun fan to.

⁴⁶ N bata fa dunuɲa yi alo kenenna kannu. Naxan na denkeleya n ma, na mi luyɛ dimini.

⁴⁷ Muxu yo n ma falan me, a mi a suxu, n tan xa mi a yalagima. Amasoto n mi faxi dunuɲa muxune yalagideni, fo e rakisideni.

‡ 12:38: Esayi 53.1 § 12:40: Esayi 6.9-10

⁴⁸ Naxan na a me n na, a mi tin n ma falane suxe. N ma falan na kanna yalagima nen laxo donxeni.

⁴⁹ Amasoto n mi falan tima n yete xan ma fe ra fo n Fafe Ala naxan n xexi. Na nan n ma fala tixine yamarima n ma.

⁵⁰ N na a kolon fa fala a yamarin findima nen habadan nii rakisin na. N falan tiin nen alo n Fafe Ala a yamarixi n ma kii naxan yi.”

13

Yesu yi a xarandiine sanne maxa

¹ Nba, na xaton bode, Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla nan yi a ra. Yesu yi a kolon fa fala a keli waxatin bata a li dununa yi, siga a Fafe Ala konni. A gbee muxun naxanye yi dununa yi, a yi ne xanu waxatin birin, a yi e xanu han a rajanna.

² E yi e degema waxatin naxan yi, Yinna Manga Setana bata yi yelin soe Simon ma dii xemen Yudas Isakariyoti boneni a xa Yesu yanfa, a a so yiini.

³ Yesu yi a kolon fa fala Fafe Ala bata feen birin sa a senbeni. A yi a kolon fa fala a fataxi Ala nan na, a mon sigama Ala nan ma.

⁴ Nanara, e to yi e degema, a yi keli, a yi a doma gbeen ba a ma, a dugin xidi a tagi.

⁵ Na xanbi ra, a yi igen sa ige sa seen kui, a yi folo a xarandiine sanne maxe. Dugin naxan yi xidixi a tagi, a yi e sanne masugusugu na ra.

⁶ A yi fa Simon Piyeri fema, na yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, i tan nan n sanna maxama ba?”

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “I mi a kolon n naxan ligama iki, koni i fama a kolondeni nen.”

⁸ Piyeri yi a fala, a naxa, “I tan mi n sanna maxε mumε!” Yesu yi a yabi a naxa, “Xa n mi i sanna maxa, i mi finde n ma xarandiin na.”

⁹ Simōn Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, i nama n sanna gbansanna maxa nayi, koni e nun n yiine nun n xunna!”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Naxan bata a gbindin maxa, na mako mi fa a maxan ma fɔ a sanne, bayo a sarijan. ε fan sarijan, koni ε birin mi a ra.”

¹¹ Yesu yi a yanfa muxun kolon. Nanara, a yi a fala, a naxa, “ε birin mi sarijan.”

¹² Yesu yelin e sanne maxε waxatin naxan yi, a yi a doma gbeen nagodo a ma, a mōn yi sa dɔxɔ a funfuni. A yi e maxodin, a naxa, “N naxan ligaxi ito ra, ε na famunxi ba?”

¹³ ε n tan xilima fa fala ‘Karamɔxɔ’ e nun ‘Marigina.’ Na falan lanxi amasɔtɔ na nan n tan na.

¹⁴ Xa n tan ε Margin nun ε karamɔxon bata ε sanne maxa, ε tan fan xa ε bode sanne maxa.

¹⁵ N misaala yitaxi ε ra nen, alogo ε xa a liga alo n na a ligaxi kii naxan yi.

¹⁶ N xa jɔndin fala ε xa, konyin mi gbo a kanna xa, xeraan mi gbo a xe muxun xa.

¹⁷ ε bata feni itoe kolon iki, sewana ε xa, xa ε lu na ligε!”

¹⁸ “N mi falan tima ε birin ma fe ra. N bata naxanye sugandi, n ne kolon. Koni fɔ Kitabun fala xuiin xa rakamali nen, a naxa, ‘Nxu nun naxan donseen donma nxu bode xɔn, na bata keli n xili ma.’* ”

¹⁹ N ni ito falama ε xa iki benun a xa liga. Nayi, a na liga waxatin naxan yi, ε lama a ra nen, fa fala,

* **13:18:** Yaburin 41.10

‘N tan nan a ra, naxan na yi.’ †

20 “N xa ꝑꝏndin fala ε xa. Naxan na n ma xerani suxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na kanna bata Ala yisuxu naxan n xexi.”

Yudasi Yesu yanfama nen

Matiyu 26.20-25, Maraka 14.17-21, Luka 22.21-

23

21 Yesu ito fala waxatin naxan yi, a niin yi sunu! A yi sereya falani ito ti, a naxa, “N xa ꝑꝏndin fala ε xa, ε tan nde keden n yanfama nen, a n so yiini yati!”

22 A xarandiine yi e bode mato, e mi yi a kolon a yi muxun naxan ma.

23 Yesu a xarandii keden yi na, a yi naxan xanuxi kati, na yi dɔxi a dɛxɔn ma.

24 Simɔn Piyeri yi a yiin maliga na xa, a naxa, “A maxɔdin, a nde a fe falama.”

25 Na xarandiin yi a maso Yesu ra, a yi a maxɔdin, a naxa, “N Marigina, nde na ra?”

26 Yesu yi a yabi, a naxa, “N na donseen sin sabini, n na a so naxan yii, na kannan nan a ra.” Awa, a donseen sin sabini, a yi a so Simɔn ma dii xemɛn Yudasi Isakariyoti yii.

27 Yudasi donseen nasuxina, Setana yi so a yi sa! Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na liga mafuren.”

† **13:19:** A sebexi Xɔrɔyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yetɛɛn findixi na falan nan na bayo Ala naxa mɛnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa mɛnni fa fala a yetɛɛn xili nen “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn sebexi Yoni 1.1 kui.

28 Yesu naxan fala a xa, bonna naxanye yi dɔxi e dɛgedeni, ne sese mi yi na famunxi.

29 Bayo Yudasi nan yi e gbetin marama, ndee yengi yi lu a ma, a Yesu bata a fala a xa, a xa sa sena ndee sara sanla fe ra. Hanma a xa sa sena nde so yiigelitɔne yii.

30 Yudasi yi na donseen nasuxu, a mini na sa! Kɔɛɛn nan yi a ra.

Sariya nɛnɛna fe

31 Yudasi siga waxatin naxan yi, Yesu naxa, “Iki, n tan Muxuna Dii Xɛmɛna binyen bata makɛnɛn, Alaa binyen fan bata makɛnɛn n barakani.

32 Xa Alaa binyen bata makɛnɛn n tan barakani, Ala yetɛna n tan Muxuna Dii Xɛmɛna binyen makɛnɛnma nɛn mafuren!”

33 “N ma diine, n mi buma ε fɛma sɔnɔn. ε n fenma nɛn, koni n naxan fala Yahudiyane xa, n na nan falama ε fan xa, n naxa, ‘N sigama yiren naxan yi, ε mi nɔɛ sigɛ na yi.’

34 N yamari nɛnɛn nan soma ε yi, ε bode xanu. ε ε bode xanu alo n na ε xanuxi kii naxan yi.

35 ε na ε bode xanu, muxune birin ε kolonma n ma xarandiine ra na nan xɔn.”

Yesu yi Piyɛri rakolon

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34

36 Simɔn Piyɛri yi a maxɔdin, a naxa, “Marigina, i sigan minɛn yi?” Yesu yi a yabi, a naxa, “N sigama dɛnaxan yi, i mi nɔɛ sigɛ n fɔxɔ ra mɛnni iki, koni i sigama n fɔxɔ ra nɛn waxati famatɔni.”

³⁷ Piyeri yi a maxədin, a naxa, “Marigina, nanferā, n mi nəe birə i fəxə ra iki? N faxε nən i ya fe ra!”

³⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “I faxε n ma fe ra ba? N xa nəndin fala i xa, benun dontonne xa wuga waxatin naxan yi, i ya falama nən dəxəna ma saxan fa fala i mi n kolon.”

14

Kiraan nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bənen nama tərə, ε denkeleya Ala ma, ε denkeleya n tan fan ma.

² Banxi wuyaxi n Fafe Ala konni. Xa a mi yi na kiini, n yi a falama ε xa nən nun. N sigama n xa sa yirena nde yitən ε xa na yi.

³ N na sa yirena nde yitən ε xa, n mən fama nən, n yi siga ε ra n yii alogo n denaxan yi, ε fan yi sa lu menni.

⁴ N sigan denaxan yi, ε mən kiraan kolon.”

⁵ Tomasi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu mi i sigaden kolon, nxu na kiraan kolonma di?”

⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun nəndina e nun nii rakisina. Muxu yo mi sigε n Fafe Ala ma n tan ma sabuyaana xanbi.

⁷ Xa ε n tan kolon, ε n Fafe fan kolonma nən. To xanbi ra, ε bata a kolon, ε bata a to.”

⁸ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, Fafe Ala yita nxu ra, na nan nxu wasama.”

⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Filipi, en bata bu en bode fema kati! Han to, i mi n kolon? Muxu yo na n to, na kanna bata Fafe Ala to. I tan a falama nanferā fa fala a n xa Fafe Ala yita ε ra?”

10 Filipi, i mi laxi a ra ba, fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi? N falan naxanye tima ε xa, n gbee mi ne ra. Koni n Fafe Ala naxan luma n tan yi, na nan a wanla kema.

11 Ε denkeleya a ma fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi. Hanma ε denkeleya kabanako fe wanli itoe xon.”

12 “N xa nɔndin fala ε xa, naxan na denkeleya n ma, na feene ligama nen alo n naxanye ligama. A yeten feene ligama nen naxanye gbo itoe xa, amasoto n sigama n Fafe Ala fema.

13 Ε na Ala maxandi fefe ra n tan xinli, n na ligama ε xa nen alogo n Fafe Alaa binyen xa mayita a Dii Xemen barakani.

14 Xa ε n xandi fefe ra n xinli, n na ligama ε xa nen.*”

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

15 “Xa ε n xanuxi, ε n ma yamarine suxu.

16 N Fafe Ala maxandima nen, a yi Mali Ti gbete so ε yii naxan luma ε fema habadan.

17 Alaa Nii Sarijanxin nan a ra, nɔndin kanna. Dunuja muxune mi noe na sote amasoto e mi noe a toe, e mi a kolonye. Koni ε tan a kolon amasoto a luma nen ε fema, a mon yi lu ε yi.

18 N mi ε luyε alo kiridine, n mon fama nen ε fema.

19 Ndedi nan fa luxi, dunuja muxune mi fa n toma sonon koni ε tan n toma nen. Bayo n tan bata niin kisin soto, ε fan nii rakisinsotoma nen.

20 Na waxatin na a li, ε a kolonma nen, a n Fafe Ala yi, ε tan fan n tan yi alo n tan ε yi kii naxan yi.

* **14:14: Ala maxandi** feni ito mon seβexi Yoni 15.16 nun 16.23-26 nun 15.7 kui.

²¹ Muxu yo n ma yamarine sətə, a yi e suxu, na nan bata n xanu. Muxu yo n xanu, n Fafe Ala fan na kanna xanuma nən, n tan fan yi a xanu, n yi n yete yita a ra.”

²² Yudasi bonna, Yudasi Isakariyoti mi naxan na, na yi a fala, a naxa, “Marigina, nanfera i lan i xa i yete yita nxu ra, koni i mi i yete yite dunuᵝa muxune ra?”

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo n xanu, na n ma falan suxuma nən. N Fafe Ala fan yi a xanu, n tan nun n Fafe Ala yi siga a fəma, nxu yi nxu konni tən a fəma.

²⁴ Muxu yo mi n xanu, na mi n ma falan suxe. E bata falan naxan mε, n gbee fala mi na ra. N Fafe Ala naxan n xεxi, na nan gbee na ra.”

²⁵ “N to yi ε fəma, nanara, n falani itoe ti ε xa.

²⁶ Koni Mali Tiina, Alaa Nii Sariᵝanxina, Fafe Ala naxan nafama ε ma n xinli, na ε xaranma nən feen birin ma. N feen naxan birin falaxi ε xa, a ne birin nabirama nən ε ma.”

²⁷ “N bata bəᵝe xunbenla lu ε yi. N bata n ma bəᵝe xunbenla fi ε ma. N mi a fixi ε ma alo dunuᵝa kiin tima kii naxan yi. E bəᵝen nama tərə, ε nama gaxu.

²⁸ E bata n ma falan mε, n naxa, ‘N sigama koni n mən fama ε fəma nən.’ Xa ε yi n xanuxi, ε yi sεwama nən n siga feen na n Fafe Ala konni amasətə a gbo n tan xa.

²⁹ N feni itoe falama ε xa nən iki benun a xa liga. Nanara, a na liga waxatin naxan yi, ε denkelεyama nən.

³⁰ N mi fa buma falan tiye ε fəma sənən, amasətə dunuᵝa ito kuntigi ᵝaxin fama. Sese mi a ra n tan yi.

³¹ Koni dunuɲa xa a kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. Ɛ keli, Ɛ fa, en siga.”

15

Nɔndin binla nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala, a naxa, “N tan nan nɔndin binla ra alo wudin binla. N Fafe Ala nan nakɔɔn kanna ra.

² Wudi yiin naxanye birin n tan wudi binla ma, xa na naxanye mi bogi, Fafe Ala ne bama nɛn n ma. Naxanye birin bogima, a ne rasariɲanma nɛn alogo e mɔn xa bogi dangu a singen na.

³ N falan naxan tixi Ɛ xa, na bata Ɛ sariɲan iki.

⁴ Ɛ lu n tan yi, n fan yi lu Ɛ yi. Wudi yiin mi nɔɛ boge a yete ra, xa a mi a binla ma. Ɛ fan na kii nin, xa Ɛ mi lu n tan yi.

⁵ N tan nan wudin binla ra, a yiine nan Ɛ tan na. Naxan na lu n tan yi, n tan fan luma nɛn na kanni, a yi bogi wuyaxi ti a kewanli.* Amasɔtɔ Ɛ mi nɔɛ sese lige n tan xanbi.

⁶ Xa muxun naxan mi lu n tan yi, na rawolima ayi nɛn alo wudi yiina, a xara. Na wudi yii sifane malanma nɛn, e sa tɛɛni, e gan.

⁷ Xa Ɛ lu n tan yi, n ma falan yi lu Ɛ yi, Ɛ na n xandi sese yi, Ɛ na sɔtɔma nɛn.

⁸ Ɛ na findi n ma xarandiine ra, Ɛ yi bogi wuyaxi ti Ɛ kewanli, na nan n Fafe Alaa binyen makeɛnɛnma.”

* **15:5:** Wudi faɲin bogi faɲin nan tima. Adamadi faɲin fan **ƙewali** faɲin nan ligama. Na luxi nɛn alo wudin nun a bogina. Na feen mɔn seɓexi Galati 5.22 kui.

⁹ “N Fafe Ala n xanuxi kii naxan yi, n fan bata ε xanu na kiini. E lu n ma xanuntenyani.

¹⁰ Xa ε n ma yamarine suxu, ε luma nen n ma xanuntenyani alo n fan n Fafe Alaa yamarin suxi kii naxan yi, n lu a xanuntenyani.

¹¹ N ni ito falaxi ε xa nen alogo n ma sewan xa lu ε yi, ε sewan yi dεfe.”

¹² “N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu alo n na ε xanuxi kii naxan yi.

¹³ Xanuntenyaan mi muxu yo yi dangu ito ra fa fala a xa faxa a xoyine fe ra.

¹⁴ Xa ε n ma yamarine suxu, n xoyine nan ε tan na.

¹⁵ N mi fa a falama ε ma sɔnɔn fa fala walikεne amasɔtɔ walikεen mi a kolon a kuntigin naxan ligama. Koni n fa ε xili bama nen, ‘n xoyine’ amasɔtɔ n naxan birin mexi n Fafe Ala ra, n bata na yeɓa ε xa.

¹⁶ E tan mi n sugandixi koni n tan bata ε sugandi, n yi ε ti a ra a ε xa siga, ε sa bogi wuyaxi ti ε kewanle xɔn, bogin naxanye luma a ra habadan alogo ε na fefe maxandi n xinli, n Fafe Ala xa na fi ε ma.

¹⁷ N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu.”

Dunuɗa muxune ε raɗaxuma nen

¹⁸ “Xa dunuɗa muxune ε raɗaxu, ε xaxili lu a xɔn ma fa fala a e n singe nan naɗaxu.

¹⁹ Xa dunuɗa muxun nan yi ε tan na nun, dunuɗa muxune yi ε xanuma nen alo e kon kaane. Koni n bata ε sugandi keli dunuɗa muxune tagi. E gbee mi fa ε tan na. Na nan a ligaxi dunuɗa muxune ε raɗaxuxi.

²⁰ N naxan falaxi ε xa, ε xaxili lu na xɔn ma, n naxa, ‘Konyin mi gbo a kanna xa.’ Xa e bata n tan

bεsεnχɔnya, e ε fan bεsεnχɔnyama nεn. Xa e bata n ma falan suxu, e ε fan gbeen suxuma nεn.

²¹ Koni e ito birin ligama ε ra nεn amasɔtɔ n gbeen nan ε tan na, bayo e mi n χε muxun kolon.

²² Xa n mi yi fa nun, n fa falan ti e xa, e mi yi yatεma yulubi tongone ra nun. Koni iki, mawuga yo mi fa e xa yulubina fe ra sɔnɔn.

²³ Muxu yo n tan naɲaxu, na kanna bata n Fafe Ala fan naɲaxu.

²⁴ Xa n mi yi kabanako fe wanle κε e tagi nun, muxu gbεtε munma yi naxanye liga singen, e mi yi yatεn yulubi tongone ra nun. Koni iki, n naxan ligaxi, e bata na to. Hali na, e n tan nun n Fafe Ala raɲaxuxi.

²⁵ Koni naxan sεbεxi e Sariya Kitabun kui, fɔ na xa kamali nεn, a naxa, ‘E bata n tan naɲaxu fuuni.’†

²⁶ “Mali Tiin na fa, n naxan nafama sa keli Fafe Ala fεma, Alaa Nii Sariɲanxina, ɲɔndin kanna, na n ma fe sereyaan bama nεn.

²⁷ E tan fan n ma fe sereyaan bama nεn amasɔtɔ ε yi n fɔχɔ ra nun xabu a fɔlɔni.”

16

¹ “N ni ito birin falaxi ε xa nεn alogo ε nama bira tantanni.

² E ε kedima nεn salide banxine yi. Nba, waxatina nde fama, xa muxu yo ε faxa, na kanna a mirima nεn fa fala a bata Alaa wanla κε.

³ E feni itoe ligama ε ra nεn amasɔtɔ e mi n tan kolon, e mi n Fafe Ala fan kolon.

† 15:25: Yaburin 35.19 nun 69.5

⁴ Koni n bata feni itoe fala ε xa. Nanara, e nεma feni itoe ligε ε ra waxatin naxan yi, n ma falane rabirama ε ma nεn. N munma yi feni itoe fala ε xa nun a singeni amasɔtɔ n yi ε fεma.”

Alaa Nii Sarijanxin wanla fe

⁵ “Koni iki, n sigama n xε muxun fεma koni ε tan sese mi n maxɔdinma fa fala, ‘I sigan minεn yi?’

⁶ Koni xabu n na a fala ε xa, ε bɔɲεn bata rafɔrɔ.

⁷ Hali na, n xa ɲɔndin fala ε xa, a fisa ε ma n siga. Amasɔtɔ xa n mi siga, Mali Tiin* mi fama ε fεma. Koni xa n siga, n Mali Tiin nafama ε ma nεn.

⁸ A na fa, a dunuɲa muxune tantanna yitama e ra nεn lan yulubin nun tinxinyaan nun Ala kiti bolonna ma.

⁹ Yulubina, amasɔtɔ e mi denkeleyaxi n tan ma.

¹⁰ Tinxinyana, amasɔtɔ n sigama n Fafe Ala konni, ε mi fa n toma sɔnɔn.

¹¹ Kiti bolonna, amasɔtɔ dunuɲa kuntigi ɲaxin bata yelin yalagε.”

¹² “Fe wuyaxi n kui, n naxanye fale ε xa, koni e mi xanɲε ε ma iki.

¹³ Koni Alaa Nii Sarijanxina, ɲɔndin kannna na fa, a ε tima nεn ɲɔndin birin kiraan xɔn. A mi a yeεε sagoon xan falama. Koni a naxan mεma, a na nan falama ε xa. A yi fe famatɔne rali ε ma.

¹⁴ A n tan binyama nεn amasɔtɔ a na naxan sɔtɔ n tan yii, a na nan nalima ε ma.

* **16:7: Mali Tiini** ito findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mi nɔε findε adamadi yo ra bayo a luma nεn denkeleya muxune bɔɲeni. Na feen seβexi Yoni 14.17 kui.

15 N gbeen nan n Fafe Ala yii seene birin na. Nanara, n naxa, ‘Alaa Niin na naxan sətə n yii, a na nan nalima ε ma.’ ”

Bəjε rafərən yi masara sewan na

16 Awa, Yesu yi a fala, a naxa, “Ndedi mən luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu ε mən n toma nən.”

17 A xarandiina ndee yi a fala e bode tagi, e naxa, “Ito bunna di? Fa fala, ‘Ndedi mən luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mən n toma nən?’ A mən naxa, a sigama a Fafe fεma.”

18 E yi a falama, e naxa, “A nanse falama ito ra, a naxa, ‘Waxatidi?’ En mi a kolon a naxan falama.”

19 Yesu to a kolon fa fala e yi waxi a maxədin feni, a yi a fala e xa, a naxa, “N naxan falaxi ε xa fa fala, ‘Ndedi mən luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mən n toma nən’ ε ε bode maxədinma na nan ma ba?”

20 N xa jəndin fala ε xa, ε wugama nən, ε sunu koni dunuɲa muxune sɛwama nən. E bəjεn nafərəma nən koni ε bəjε rafərən findima nən sɛwan na.

21 Xa jaxanla diin barima waxatin naxan yi, a niini suxuma a ma nən kati, amasətə a waxatin nan na ra. Koni a na diin sətə waxatin naxan yi, a jinanma nən a tərən birin na, a sɛwa amasətə a bata diin sətə dunuɲa yi.

22 E tan fan na kii nin. E bəjεn nafərəxi iki koni n mən ε toma nən. E bəjεn yi rafe sɛwan na. Muxu yo mi nɔε ε sɛwan bε ε yii.

23 Na waxatin na a li, ε mi n maxədinjε fefe ra. N xa jəndin fala ε xa, ε na n Fafe Ala maxandi fefe ra n tan xinli, a na fima ε ma nən.

24 Han iki, ε munma Ala maxandi fefe ra n xinli singen. Ε xandin ti, ε a sətoma nən alogo ε sewan xa dεfe.”

Yesu bata dunuḡa nə

25 “N bata yi feni itoe fala ε xa sandani. Koni waxatina nde fama, n mi fa falan tima ε xa na kiini, koni n nan n Fafe a fe makeɛɛnma ε xa nən na waxatini.

26 Na waxatin na a li, ε Ala maxandima nən n xinli. N mi a falama a n tan nan n Fafe maxədinma ε xa.

27 Na mi a ra. Amasətə Fafe Ala bata ε xanu bayo ε bata n tan xanu, ε bata la a ra fa fala n kelixi Ala nan ma.

28 N kelixi n Fafe Ala nan fεma, n fa dunuḡa ito yi. Iki n kelima dunuḡa yi, n siga n Fafe Ala fεma.”

29 A xarandiine yi a fala, e naxa, “A mato, i falan tima nxu xa kɛnɛnna nin iki, i mi fa sanda sama sənən.

30 Nxu bata a kolon iki fa fala i feen birin kolon. Nanara, i mako mi a ma a muxe xa maxədinna ti. Nayi, nxu bata la a ra fa fala i kelixi Ala nan fεma.”

31 Yesu yi e yabi, a naxa, “Ε bata la a ra iki ba?”

32 Waxatina a limaan ni i ra, a bata a li, ε birin xuyama ayi nən na waxatini, ε birin yi siga ε konne yi. Ε yi n keden peen lu. Koni n keden mi a ra amasətə n Fafe Ala n fεma.

33 N feni itoe falaxi ε xa nən alogo ε xa bəḡe xunbenla sətə n tan barakani. Ε tərəma nən dunuḡani ito yi, koni ε wεkilɛ! N tan bata dunuḡa nə.”

17

Yesu yi Ala maxandi

¹ Yesu yelin na fale waxatin naxan yi, a yi a yεε rate kore, a naxa, “N Fafe, waxatin bata a li. I ya Dii Xεμενα binyen makenen alogo i ya Dii Xεμεn xa i binya.

² I bata senben fi n tan ma adamadiine birin xun na, a n xa habadan nii rakisin fi muxune ma i naxanye soxi n yii.

³ Habadan nii rakisin nan ito ra, a e xa i tan Ala keden peen nan kolon e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina i naxan xεxi.

⁴ N bata i ya binyen makenen dunuƙa yi. I wanla naxan soxi n yii, n bata yelin na ra.

⁵ N Fafe, iki n ma binyen makenen i yetagi, binyen naxan yi n yii i fεma nun benun dunuƙa xa da.”

⁶ “I muxun naxanye fixi n ma dunuƙa yi, n bata i makenen ne xa. I gbeen nan yi e tan na. I bata e so n tan yii, e yi i ya falan suxu.

⁷ E bata a kolon iki fa fala i seen naxan birin fixi n ma, ne kelixi i tan nan yii.

⁸ I falan naxan tixi n xa, n bata na fala e xa, e yi a suxu. E bata a kolon yati, fa fala n kelixi i tan nin. E bata la a ra fa fala i tan nan n xεxi.”

⁹ “N ni i tan Ala maxandima e xa. N mi i maxandima dunuƙa muxune birin xan xa fɔ i muxun naxanye soxi n yii amasɔtɔ i gbeen nan ne ra.

¹⁰ Naxanye birin n yii, i gbeen nan ne ra. I gbeen naxanye birin na, n gbeen nan ne ra. N binyaxi e tan xɔn.

¹¹ Iki n sigama i fεma, n mi fa luma dunuƙa yi sɔnɔn koni e tan mɔn dunuƙa yi. N Fafe sariƙanxina, i xinla naxan fixi n ma, e ratanga na

xinla seɓɓeni alogo e xa findi kedenna ra, alo en tan findixi kedenna ra kii naxan yi.

¹² N yi e fɛma waxatin naxan yi, i xinla naxan so n yii, n na e ratanga na xinla seɓɓen nan xɔn, n yi e kantan. Hali keden mi lo ayi, fo halagin yi ragidixi naxan ma, alogo Kitabun seɓɓenla xa kamali.

¹³ Iki n sigama i fɛma, n bata feni itoe fala dunuɗa muxune xa alogo e xa n ma seɓɓa defexin so to e boɓeni.

¹⁴ N bata i ya falan nali e ma koni dunuɗa muxune bata e raɗaxu amasoto dunuɗa gbee mi e tan na alo dunuɗa gbee to mi n tan na.

¹⁵ N mi i mafanma fa fala i xa e ba dunuɗa yi koni n ni i mafanma nen, i xa e ratanga Fe Naxin Kanna ma.

¹⁶ Dunuɗa gbee mi e ra alo dunuɗa gbee to mi n tan na.

¹⁷ E rasariɗan jɔndin xɔn. I ya falan nan jɔndin na.

¹⁸ I n xexi dunuɗa yi kii naxan yi, n fan bata e xe dunuɗa yi na kiini.

¹⁹ N bata n yete rasariɗan e fe ra alogo e fan xa rasariɗan jɔndin xɔn.”

²⁰ “N mi i maxandima e tan xan tun ma fe ra, koni fo e nun muxun naxanye fan denkeleyama n ma e fala xuiin xɔn ma

²¹ alogo e birin xa findi muxu kedenna ra, alo i tan n tan yi kii naxan yi, e nun n fan i tan yi kii naxan yi. N Fafe, e fan xa findi kedenna ra en tan yi alogo dunuɗa muxune xa la a ra fa fala i tan nan n xexi.

²² I binyen naxan soxi n yii, n fan bata na so e yii, alogo e fan xa findi kedenna ra alo n tan nun i tan kedenna ra kii naxan yi,

²³ n tan e tan yi, i tan fan n tan yi. E xa findi kedenna ra ngaxakedenya kamalixini alogo dunuƚa muxune xa a kolon fa fala i tan nan n xexi, a i bata e xanu alo i n xanuxi kii naxan yi.

²⁴ N Fafe, i bata e so n yii. N denaxan yi, n waxi a xɔn ma, e fan xa siga n fɔxɔ ra menna nin, alogo e xa n ma binyen to, i binyen naxan fixi n ma, bayo i n xanuxi nen benun dunuƚa xa da.

²⁵ N Fafe tinxinxina, dunuƚa muxune mi yi i kolon, koni n tan i kolon, e fan bata a kolon a i tan nan n xexi.

²⁶ N bata a liga, e yi i kolon. N na ligama nen, alogo i n xanuxi xanuntenyaan naxan na, na xa lu e tan fan yi, n tan fan yi lu e yi.”

18

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Luka 22.47-

53

¹ Yesu yelin Ala maxandε waxatin naxan yi, e nun a xarandiine yi siga, e sa dangu Kedirɔn lanbanna fɔxɔ kedenni, oliwi wudi bili nakɔɔn yireni, e nun a xarandiine sa so denaxan yi.

² Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na yi menna kolon amasɔtɔ Yesu nun a xarandiine yi darixi e malanƚe menna nin.

³ Yudasi yi fa nakɔni, e nun Romi sofa ganla nun Yahudiyane kantan muxune, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune naxanye xexi. Xaye degeƚe nun lenpune nun yengε so seene yi e yii.

⁴ Feen naxanye fama ligadeni Yesu ra, a yi ne birin kolon. Yesu yi fa e fema, a yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?”

⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu Yesu Nasarēti kaan nan fenma.” Yesu naxa, “N tan ni i ra.” Yudasi naxan a yanfama, a a so yiini, na fan yi tixi e tagi.

⁶ Yesu to a fala, a naxa, “N tan ni i ra,” e xετε e xanbi ra, e bira.

⁷ Yesu mōn yi e maxōdin, a naxa, “E nde fenma?” E yi a fala, e naxa, “Yesu Nasarēti kaana.”

⁸ Yesu yi a fala, a naxa, “N bata yi a fala ε xa, a n tan ni i ra. Xa ε n tan nan fenma, ε bonni itoe yiiba, e xa siga.”

⁹ A na liga nεn alogo a fala tixin xa kamali, a naxa, “N Fafe Ala naxan birin fixi n ma hali na keden mi lōxi ayi.”

¹⁰ Silanfanna yi Simōn Piyeri yii.* Piyeri yi a botinε ayi, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma. Na konyin yi xili nεn “Malikusi.”

¹¹ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “I ya silanfanna sōti a tεeni! N Fafe tōrō igelengenna naxan nagidixi n ma, n mi n minε na ra ba?”

E siga Yesu ra Anasa konni

¹² Sofa ganla nun e mangan nun Yahudiyane kantan muxune yi Yesu suxu, e yi a xidi.

¹³ E siga Yesu ra Anasa singe fema amasōto Kayafa bitan xεmεmaan nan yi na ra. Kayafa nan yi Saraxarali Kuntigi Singen na na jεen na.

¹⁴ Kayafa nan bata yi Yahudiyane rakolon nun, a naxa, a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa.

Piyeri a mε fena Yesu ra

Matiyu 26.69-70, Maraka 14.66-68, Luka 22.55-

57

* **18:10: Silanfanna:** Sofane yengeso degεmana.

15 Simɔn Piyeri nun xarandiina nde yi biraxi Yesu fɔxɔ ra. Saraxarali Kuntigi Singen yi xarandiin bonna kolon ki faɲi. Nanara, a so Yesu fɔxɔ ra Saraxarali Kuntigi Singena tanden ma kiti sadeni.

16 Koni Piyeri yi tixi sansanna so dɛɛn dɛxɔn. Xarandiin bonna, Saraxarali Kuntigi Singen yi naxan kolon, na yi mini, a falan ti walikɛ ɲaxanla xa, naxan tixi dɛɛn na, na yi Piyeri raso.

17 Walikɛ ɲaxanla naxan yi tixi dɛɛn na, na yi a fala a xa, a naxa, “Xɛmɛni ito a xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “N tan mi a ra.”

18 Xunbenla yi fama na waxatini. Nanara, walikɛne nun dɛ kantanne yi tɛɛn sa a ra, e yi tixi naxan xɔn e maxaradeni. Piyeri fan yi tixi e ye a maxaradeni.

Kuntigin yi Yesu maxɔdin

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Luka 22.66-71

19 Saraxarali Kuntigi Singen yi Yesu maxɔdin a xarandiine nun a xaranna fe ma.

20 Yesu yi a yabi, a naxa, “N bata falan ti yamaan birin xa kɛnɛnni, n yi darixi xaranna tiyɛ salide banxine nin hanma Ala Batu Banxini, Yahudiyane birin e malanma dɛnaxan yi. N mi sese falaxi wundoni.

21 I n maxɔdinma na ma nanfera? Muxun naxanye n xuiin mɛxi, ne maxɔdin. E n ma fala tixine kolon ki faɲi!”

22 Yesu ito fala waxatin naxan yi, dɛ kantanna naxanye yi na yi, na nde yi a dɛɛn garin, a naxa, “I Saraxarali Kuntigi Singen yabima na kii nin?”

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n fala naxin tixi, na sereyaan ba. Koni xa n nɔndin nan falaxi, nanfera i n garinxi?”

²⁴ Nayi, Anasa yi a xidixin nasiga Kayafa ma, Saraxarali Kuntigi Singena.

Piyeri mɔn yi a mɛ Yesu a xarandiyaan na

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.69-72, Luka 22.58-

62

²⁵ Simɔn Piyeri yi lu tixi na yi a maxaradeni. E yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N tan mi a ra.”

²⁶ Piyeri Saraxarali Kuntigi Singena konyin naxan tuli sege a ma, na kon kaana nde yi a maxɔdin, a naxa, “N mi i tan xa to a fema oliwi bili nakɔni?”

²⁷ Piyeri mɔn yi a tandi. Dontonna yi wuga keden na!

E siga Yesu ra Pilati konni

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Luka 23.1-

5

²⁸ E yi Yesu tongo Kayafa konni siga yamana kanna banxini. Xɔtɔn xɔtɔnna nan yi a ra nun. Yahudiyane yetɛɛn mi so yamana kanna banxini alogo Romi kaane nama e sariɔanna kala, bayo e yi sigama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† donse donden nin.

† **18:28: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

29 Pilati yi mini tandeni e fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ xɛmɛni ito kansunma feen mundun ma?”

30 E yi a yabi, e naxa, “Xa xɛmɛni ito mi fe ɲaxi rabaxi, nxu mi yi fama a ra i fɛma nun.”

31 Pilati yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ a tongo, ɛ yɛtɛɛn xa a makiti ɛ sariyan na.” Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Koni ɛ sariyan mi a ra, nxu xa muxun faxa.”

32 Ito ligaxi nɛn alogo Yesu naxan fala lan a faxa kiin ma, na xa kamali.

33 Pilati yi xɛtɛ yamana kanna banxini, a sa Yesu xili, a yi a maxɔdin, a naxa, “Yahudiyane Mangan nan i tan na ba?”

34 Yesu yi a yabi, a naxa, “I yɛtɛna maxɔdinna ni ito ra ba hanma muxune nan a falaxi i xa?”

35 Pilati yi a yabi, a naxa, “I mirixi a ma fa fala Yahudiyana nan n tan na ba? I kon kaane nun i ya saraxarali kuntigine nan i soxi n yii. I nanfe ligaxi?”

36 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Dunujani ito gbee mi n ma mangayaan na. Xa dunujana ito gbeen nan yi n ma mangayaan na nun, n ma walikɛne yi yɛngɛn soma n xa nɛn nun alogo Yahudiyane nama n suxu. Koni iki, n ma mangayaan mi be xan yi.”

37 Nanara, Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Mangana nde nan i tan na nayi ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I tan nan a falaxi fa fala a mangan nan n tan na. N barixi dunujana yi na nan ma, a n xa ɲɔndin seren ba. Naxan yo ɲɔndin xa, ne e tuli matima n xuiin na nɛn.”

38 Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse ɲɔndin na?”

*E Yesu faxa feen nata**Matiyu 27.15-31, Maraka 15.6-20, Luka 23.13-25*

A to na fala, Pilati yi mini banxini, a mən yi siga Yahudiyane fεma, a sa a fala e xa, a naxa, “N mi a yalagi xun toxi hali ndedi!

³⁹ Koni ε namunna nan a ra, n muxu keden yiiba ε xa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla waxatini. E waxi a xən ma, n xa Yahudiyane mangan yiiba ε xa ba?”

⁴⁰ E sənxə sənxə, e yi a yabi, e naxa, “En-εn, a tan mi a ra. Nxu waxi Baraba nan xən!” Anu, mafu tiin nan yi Baraba ra.

19

¹ Nayi, Pilati yi Yesu tongo, e yi a bulan.

² Sofane yi kəmətin ɲali kanna rafala mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e yi doma mamiloxin nagodo a ma.

³ E yi lu fε a fεma, e yi a fala a xa, e naxa, “Yahudiyane Mangana, i kεnε.” E yi a garin.

⁴ Pilati mən yi mini, a yi a fala Yahudiya yamaan xa, a naxa, “E a mato, n xa a ramini ε ma tandeni, alogo ε xa a kolon a n mi a yalagi xun toxi mumε!”

⁵ Nayi, Yesu yi mini tandeni, mangaya kəməti ɲali kanna soxi a xun na, doma mamiloxin fan yi ragodoxi a ma. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “A tan xεmεn ni i ra!”

⁶ Saraxarali kuntigine nun dε kantanne to a to, e sənxə sənxə, e lu a falε, e naxa, “A xa gbangban, a xa gbangban!” Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E tan xa a tongo, ε sa a gbangban. N tan mi a yalagi xun toxi mumε!”

7 Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Sariyana nxu yii, fata na sariyan na a daxa a xa faxa amasɔtɔ a bata a yete findi Alaa Dii Xεμεν na.”

8 Pilati to na με, a yi gaxu kati!

9 A mɔn yi xετε yamana kanna banxini, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “I tan kelixi minen yi?” Koni Yesu mi a yabi.

10 Pilati yi a fala a xa, a naxa, “I mi n yabima? I mi a kolon fa fala senbena n yii, n ni i bejin hanma n ni i gbangban?”

11 Yesu yi a yabi, a naxa, “Nɔ yo mi i yii n tan fari fɔ Ala naxan soxi i yii. Nanara, xεμεν naxan n soxi i yii na bata findi yulubi tongon na dangu i tan na.”

12 Pilati na με waxatin naxan yi, a bejin xɔnla yi a suxu kati! Koni Yahudiyane yi lu sɔnxɔ sɔnxɔε, e naxa, “Xa i xεμεni ito bejin, Romi Manga Gbeen Sesare xɔyi mi i tan na. Naxan yo a yete findi mangan na, na bata keli Romi Manga Gbeen xili ma.”

13 Pilati to falani ito με, a Yesu ramini, a dɔxɔ a kiti sa gbɛdeni, denaxan xili “Gεμε Kirana” denaxan xili Heburu xuini, “Gabata.”

14 Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla nan yi na xɔtɔn bode. Pilati yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “E mangan ni i ra, ε hɔn!”

15 E lu sɔnxɔε, e naxa, “A xa faxa! A xa faxa! A xa gbangban!” Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “E waxi a xɔn ma, n xa ε mangan gbangban wudin ma ba?” Saraxarali kuntigine yi a yabi, e naxa, “Manga yo mi nxu tan yii, ba Romi Manga Sesare ra.”

16 Na xanbi ra, Pilati yi Yesu so e yii, a e xa a gbangban wudin ma.

*Yesu yi gbangban wudin ma**Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Luka 23.26-***43**

Nayi, sofane yi siga Yesu ra.

¹⁷ A yetεεn yi a faxa wudin tongo, e siga yirena nde yi denaxan xili “Xun Xori Yirena” denaxan xili Heburu xuini, “Gologota.”

¹⁸ E yi sa a gbangban wudin ma menni. E yi muxu firin fan gbangban wudin ma a fema, bonna a fɔxɔ kedenni, bonna fan a fɔxɔ kedenni. Yesu yi lu e tagi.

¹⁹ Pilati yi yamarin fi, e sebenla ti, e sa a singan a faxa wudin na, a naxa, “Yesu Nasareti kaana, Yahudiyane Mangana.”

²⁰ Yahudiya wuyaxi yi na xaran amasɔɔ Yesu yi gbangbanxi wudin ma denaxan yi, men yi taan dexɔn ma nen, na yi seɓexi Heburu xuiin nun Latin xuiin nun Gireki xuiin nin.

²¹ Yahudiyane saraxarali kuntigine yi a fala Pilati xa, e naxa, “I nama a seɓe fa fala ‘Yahudiyane Mangana,’ koni fa fala xemeni ito naxa, a Yahudiyane Mangan nan a tan na.”

²² Pilati yi e yabi, a naxa, “N naxan seɓexi, n mi fa na kalama sɔnɔn.”

²³ Sofane to yelin Yesu gbangbanɲe wudin ma, e yi a dugine tongo, e yi a yitaxun dɔxɔde naanin sofa keden dɔxɔde keden. A doma bun biran naxan mi yi dεgexi bayo dugi kedenna nan yi a ra, na yi lu.

²⁴ Sofane yi a fala e bode xa, e naxa, “En nama a yibɔ, en masensenna ti, a na naxan suxu, na yi a sɔɔ.” Ito ligaxi nen alogo Kitabuna falan xa kamali, a naxa,

“E bata masensenna ti
n ma dugine fe ra,
e xa e yitaxun e bode tagi.”*
Nayi, sofane yi na liga.

²⁵ Yesu nga yi tixi a faxa wudin fema nun, e nun a ngaxakeden naxalanmana, Mariyama, Kilofasi a naxanla, e nun Mariyama Magadala kaana.

²⁶ Yesu yi a nga tixin to na yi e nun a xarandiina, a yi naxan maxanuxi han! A yi a fala a nga xa, a naxa, “Nga, i ya dii xemɛn nan ito ra.”

²⁷ A yi a fala na xarandiin xa, a naxa, “I nga ni ito ra.” Na waxatin yeteni, na xarandiin yi a nga tongo, a siga a ra a konni.

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Maraka 15.33-41, Luka 23.44-

49

²⁸ Yesu yi a kolon fa fala feen birin bata yelin ligɛ, a naxa, “N kɔɛ yinla bata raxara.” A na fala nɛn alogo naxan sebɛxi Kitabuni na xa kamali.†

²⁹ Ige sasena nde yi dɔxi na, na yi rafexi manpa muluxunxin na. E dugi dungina nde ragodo manpa muluxunxini, e yi a filin wudin ma naxan xili hisopi wudina.‡ E yi a lan Yesu dɛɛn ma a gbangban wudin kɔɛ ra.

³⁰ Yesu to manpa muluxunna min, a yi a fala, a naxa, “A birin bata kamali.”

Na danguxina, a yi a xun sin, a niin yi ba.

Sofane yi Yesu nensenna sɔxɔn tanban na

* **19:24:** Yaburin 22.19 † **19:28:** A mato Yaburin 22.16 nun 69.22 kui. ‡ **19:29: Hisopi** yi findixi sansi bili xurudina nde nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sebɛxi Xɔɔyaan 12.22 kui.

³¹ Yuman nan yi a ra, na xətən bode yi findima ləxə binyen nan na Matabu Ləxəne ye. Yahudiyane kuntigine mi yi waxi e xa faxa muxune lu wudin kəe ra Matabu Ləxəni. E yi a fala Pilati xa a e xa e sanne yigira alogo e xa e ragodo sinma.

³² Nanara, sofane yi siga, e yi xemen bonna sanne yigira naxan yi gbangbanxi Yesu dexən e nun bonna.

³³ Koni e Yesu li waxatin naxan yi, e yi a to, a bata faxa. Nanara, e mi a sanne yigira.

³⁴ Koni sofana nde yi Yesu səxən a nensenni tanban na. Wunla nun igen yi mini a ma mafuren.

³⁵ Naxan na toxi, na bata a seren ba. Nəndin nan a sereyaan na. A tan yatigi a kolon a nəndin nan falaxi. Nayi, e fan xa denkeleya.

³⁶ Na ligaxi nən alogo Kitabun sebenla xa kamali, a naxa, “Hali a xəri kedenna mi yigire.”§

³⁷ A sebexi yire gbete yi Kitabun kui, a naxa, “E muxun naxan yisəxənxi, e e yeen tima nən na ra.”*

Yesu Maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Luka 23.50-

56

³⁸ Na xanbi ra, Yusufu Arimate kaan yi Pilati mafan, a xa Yesu binbin tongo. Nba, Yesu a xarandiina nde nan yi Yusufu ra, koni wundoni, amasətə a yi gaxuxi Yahudiyane ye ra. Pilati yi tin. Nanara, a yi fa Yesu binbin tongodeni.

³⁹ Nikodemi naxan siga Yesu fema kəeen na a fəloni, na fan yi bira Yusufu fəxə ra. Ture xiri

§ **19:36:** A mato Xəroyaan 12.46 nun Yatene 9.12 nun Yaburin 34.21 kui. * **19:37:** A mato Sakari 12.10 kui.

ɲaxumɛn kilo tonge saxan, mirihi latikɛnɔnna nun latikɛnɔn gbɛtɛ basanxin nan yi a yii.

⁴⁰ E yi Yesu binbin kasangen dugi fixɛn nun ture xiri ɲaxumɛn na amasɔtɔ Yahudiyane namunna nan yi na ra.

⁴¹ Yesu gbangban wudin ma dɛnaxan yi, nakɔ yiren nan yi na dɛxɔn. Bilinganna nde yi na nun, muxɛ munma yi maluxun dɛnaxan yi.

⁴² Na xɔtɔn bode Yahudiyane Matabu Lɔxɔn nan yi a ra, gaburun faranna to mi yi makuya, e sa Yesu maluxun mɛnni.

20

Yesu keli feen gaburun kui

Matiyu 28.1-8, Maraka 16.1-8, Luka 24.1-12

¹ Xatin subaxani benun kuye xa yiba, Mariyama Magadala kaan yi siga gaburu dɛɛn na, a yi a li, gɛmɛn bata ba gaburun dɛ ra.

² A gimatɔɔn yi siga Simɔn Piyɛri nun a xarandiin boden fɛma, Yesu yi naxan maxanuxi han, a yi a fala e xa, a naxa, “E bata Marigin ba gaburun kui, e a saxi dɛdɛ, nxu mi na kolon!”

³ Piyɛri nun xarandiin bonna yi mini, siga gaburu dɛɛn na.

⁴ E firinna birin yi siga e giyɛ koni xarandiin bonna yi dangu Piyɛri ra, a singe yi sa gaburu dɛɛn li.

⁵ A yi a felen, a yi a yɛɛ masa, a yi kasangenna to gaburun faranna kui koni a mi so na.

⁶ Na xanbi ra, Simɔn Piyɛri yi fa, a yi so gaburu faranna ra kedenna, a fan yi kasangenna to saxi na yi.

⁷ Yesu xunna yi mafilinxi dugin naxan yi, na mafilinxi yi saxi a danna, a mi yi kasangenna dεxɔn ma.

⁸ Nayi, xarandiin naxan singe sa gaburu dεen li, na fan yi so a kui. A yi na yito, a yi dεnkeleya.

⁹ Amasɔtɔ e munma yi a famu naxan sebexi Kitabuni, naxan yi a falaxi a Yesu kelima nen sayani.

¹⁰ Na xanbi ra, xarandiine yi xεtε e konni.

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Maraka 16.9-11

¹¹ Mariyama tan tixin yi lu wugε gaburu dεen na. A wugama, a yi a felen a yεε masadeni gaburun kui.

¹² Yesu binbin yi saxi dεnaxan yi nun, a yi maleka dugi fixε kan firin to dɔxi mɛnni. Kedenna dɔxi a xun saden binna ra. Bonna dɔxi a san saden binna ra.

¹³ E yi a maxɔdin, e naxa, “I wugan nanfera, nga naxanla?” A yi e yabi, a naxa, “E bata n Marigin ba be yi, n mi a kolon e a saxi dεdε.”

¹⁴ A ito fala waxatin naxan yi, a yi a firifiri, a Yesu to tixi na yi. Koni a mi yi a kolon, xa Yesu nan yi a ra.

¹⁵ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, “I wugan nanfera, nga naxanla? I nde fenma?” Naxanla yengi yi a ma, a nakɔ kantanna nan yi a ra. A yi a fala a xa, a naxa, “N fafe, xa i tan nan a baxi be, i sigaxi a ra dεnaxan yi, na fala n xa, n xa sa a tongo na.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Mariyama.” A yi a firifiri, a falan ti Yesu xa Heburu xuini, a naxa, “Raboni.” Na bunna nεen, “Karamɔxɔ.”

17 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama kankan n ma, amasoto n munma siga n Fafe Ala fema singen. Koni siga, i sa a fala ngaxakedenne xa, i naxa, a n tema n Fafe nun ε Fafe fema, n ma Ala nun ε Ala.”

18 Nayi, Mariyama Magadala kaan yi siga a faladeni xarandiine xa fa fala a bata Marigin to, a bata falani itoe ti a xa.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49

19 Na xati kedenna jinbanna ra, xarandiine yi malanxi banxina nde kui, deen balanxi e ma amasoto e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, “E boren xa xunbeli.”

20 A yelinxini ito fale, a yi a yiine nun a jensenna yita e ra. Xarandiine Marigin toxina, e sewa kati!

21 Yesu man yi a fala e xa, a naxa, “E boren xa xunbeli! N Fafe Ala n xexi kii naxan yi, n fan bata ε xe na kiini.”

22 A ito fala waxatin naxan yi, a yi a de foyen fe e ma, a naxa, “E Alaa Nii Sarijanxin soto.

23 E na dija naxanye yulubiye ma, ne mafeluun soto ma nen, ε na naxanye gbeeye ramara, ne gbeene ramarama nen.”

Yesu nun Tomasi

24 Muxu keden yi a xarandii fu nun firinne ye, Tomasi, naxan man yi xili “Gulunna,” na mi yi e fema Yesu fa waxatin naxan yi.

25 Nanara, xarandiin bonne yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata Marigin to!” Tomasi yi a fala e xa, a naxa, “Xa n mi a gbangban funfun to a yiine kui, n

yi n yii sonla raso a sɔxɔndene ra, n yi n yiin naso a ɲɛnsenna sɔxɔnden na, n mi ɛ a ra mumɛ!”

²⁶ Lɔxɔ xun keden danguxina, xarandiine mɔn yi e malan banxini, Tomasi yi e fɛma, dɛɛne yi balanxi. Koni Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, “Ɛ bɔɲɛn xa xunbeli.”

²⁷ Na xanbi ra, a yi a fala Tomasi xa, a naxa, “I yii sonla rafa, i yi n yiine mato. I yiini bandun, i yi a raso n ɲɛnsenni, alogo i nama dɛnkɛɛyatareyaan liga, dɛnkɛɛya.”

²⁸ Tomasi yi a yabi, a naxa, “N Marigina, n ma Ala!”

²⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bayo i bata n to, i bata dɛnkɛɛya ba? Muxun naxanye dɛnkɛɛyaxi hali e munma n to, sɛwan ne xa!”

Kitabun yireni ito sɛbɛ xunna

³⁰ Yesu kabanako fe gbɛtɛ wuyaxi liga nɛn a xarandiine yɛɛ xɔri naxan mi sɛbɛxi Kitabuni ito kui.

³¹ Koni itoe sɛbɛxi nɛn alogo ɛ xa la a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, Alaa Dii Xɛmɛna. Ɛ na dɛnkɛɛya a ma, ɛ nii rakisin sɔtɔma nɛn a xinli.

21

Yesu yi mini kɛnɛnni xarandii solofere tagi

¹ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi a yɛtɛ makɛnɛn a xarandiine xa Tiberiyadi daraan dɛxɔn ma. A a yɛtɛ makɛnɛn kii naxan yi, na nan ito ra.

² Simɔn Piyɛri nun Tomasi naxan xili Gulunna, e nun Nataniyɛli naxan kelixi Kana taani Galile yamanani e nun Sebede a dii xɛmɛne nun xarandii firin gbɛtɛye, ne yi malanxi.

³ Simōn Piyeri yi a fala bonne xa, a naxa, “N sigama yexε suxudeni.” E yi a yabi, e naxa, “Nxu fan sigama i fɔxɔ ra nɛn.” Nayi, e siga, e sa dɔxɔ kunkin kui. Koni e mi sese suxu na kɔεen na.

⁴ Kuye yibaxina, Yesu yi fa ti daraan dε. Koni a xarandiine mi yi a kolon a Yesu nan yi a ra.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “Banxulanne, ε bata yexεna nde suxu ba?” E yi a yabi, e naxa, “En-εn.”

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E yalaan nagodo kunkin yiifanna ma, ε nde suxuma nɛn na yi.” E to yalaan nagodo mɛnni, e mi nɔ a bandunɲε amasɔtɔ yexε wuyaxi bata yi e suxu yalaan na.

⁷ Yesu yi xarandiin naxan maxanuxi, na yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Marigin nan a ra!” Simōn Piyeri to na mε tun, fa fala Marigin nan a ra, a yi a domaan xidi a ra, amasɔtɔ a ragenla nan yi a ra. A tугan, a sin igeni.

⁸ Xarandiin bonne yi bira a fɔxɔ ra kunkin kui, e fa yalaan bandunɲε, a rafexi yexεn na ken! Amasɔtɔ, e nun xaren mi yi tagi kuya, fɔ nɔngɔnna ye kεmε firin ɲɔxɔn.

⁹ E to xaren li, e yi tεen to na, yexεne yi ganma dεnaxan yi e nun buruna.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E baxi yexεn naxan suxude, ε fa na nde ra.”

¹¹ Simōn Piyeri yi so kunkin kui, a yalaan bandun xareyaan na, a rafexi yexε xungbene ra. Kεmε tonge suulun e nun saxan nan yi a birin na. Hali e to a wuyaxi suxu, koni yalaan mi yibɔ.

¹² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fa ε dege.” Xarandiine sese mi susu a maxɔdinɲε fa fala, “Nde i tan na?” Amasɔtɔ e yi a kolon, a Marigin nan yi a ra.

13 Nanara, Yesu yi a maso, a burun tongo, a yi a so e yii. A γεχεν fan liga na kiini.

14 A saxanden nan yi na ra Yesu xa a makenen a xarandiine xa, xabu a keli sayani.

Yesu nun Piyeri

15 E yelin xanbini e dege, Yesu yi a fala Simon Piyeri xa, a naxa, “Simon, Yoni a dii xemena, i n xanuxi dangu itoe ra ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dɔxɔ n ma γεχεε diine xɔn.”

16 Yesu mon yi a fala a xa a firindeni, a naxa, “Simon, Yoni a dii xemena, i n xanuxi ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi lu n ma γεχεεne xɔn.”

17 Yesu mon yi a fala a xa a saxandeni, a naxa, “Simon, Yoni a dii xemena, n nafan i ma ba?” Piyeri boɔnen yi yifu amasɔto Yesu bata a maxodin dɔxɔna ma saxan fa fala, “I n xanuxi ba?” Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, i feen birin kolon, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dɔxɔ n ma γεχεεne xɔn.”

18 N xa ɔɔndin fala i xa. I yi banxulanyani waxatin naxan yi, i yi darixi i yete maxide nen, i yi siga denaxan na i kenen. Koni i na fori waxatin naxan yi, i yiine yibandunma nen muxu gbete yi i maxidi, a siga i ra yire yi denaxan mi rafan i ma.”

19 Yesu yi na falama nen alogo a xa Piyeri faxa kiin yita, a yi Ala binyama naxan xɔn. A yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

²⁰ Piyeri yi a firifiri, a yi xarandiin bonna to e fɔxɔ ra, Yesu yi naxan maxanuxi. A tan nan yi dɔxi Yesu fɛma e dɛgedeni, a Yesu maxɔdin waxatin naxan yi, a naxa, “Marigina, nde i yanfama, a i so yiini?”

²¹ Awa, Piyeri a toxina, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, nanfe ligama xɛmɛni ito ra?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n waxi a xɔn ma, a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na? I tan xa bira n fɔxɔ ra tun.”

²³ Nayi, falani ito yi xuya ayi Yesu a xarandiine tagi fa fala xarandiini ito mi faxama. Koni Yesu mi a falaxi fa fala a mi faxama, koni a a fala a xa nɛn, a naxa, “Xa n waxi a xɔn ma a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na?”

²⁴ Na xarandiin nan feni itoe seren bama. A tan nan mɔn itoe sɛbɛxi. En na a kolon fa fala jɔndin nan a sereyaan na.

Fala dɔnxɛna

²⁵ Yesu mɔn fe gbɛtɛ wuyaxi liga nɛn. Xa ne birin yi sɛbɛ nun, n ma miriyani, a kitabune mi yi xanɲɛ dunuɲani ito yi.

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012
Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unported disponible en ligne
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**
copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78